

XVI
Spillmannove povesti.

:: XVII. zvezek. ::

Zlatokopi.

Povest iz misijonskega
: potovanja po Alaski. :

:: Spisal ::

Josip Spillmann S. J.

:: Poslovenil ::

Ivan Pirnat, nadučitelj.

:: Ljubljana 1908 ::

Založila Katoliška Bukvarna

Tiskala Katoliška Tiskarna

Zlatokopi.

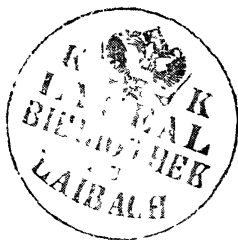
Povest iz misijonskega potovanja
po Alaski.

Spisal

Josip Spillmann S. J.

Prevel

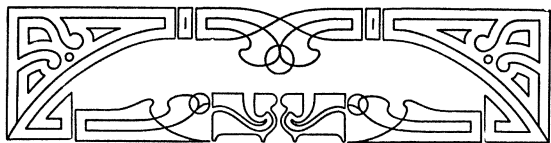
Ivan Pirnat, nadučitelj.

Vsebina:

	Stran
1. Hribarjeva rodbina	7
2. Nov vir sreče	17
3. Priprava za odhod	24
4. Na potovanju	30
5. V Sitki in Žino	42
6. Na prelazu Kilkot	47
7. Na jezeru	54
8. Rjavi Lisjak	59
9. Na deročih vodah	70
10. Razni dogodki na vodi	77
11. Rešilni poskusi	89
12. V mestu Davison Citi	94
13. Eskimovo poročilo	98
14. Poplačana potrpežljivost	104

1. Hribarjeva rodbina.

Meseca marca je bilo, l. 1897. Mrzla burja je pihala po ulicah in cestah znanega mesta Novi Jork in vršela s snegom. Možje sovihali ovratnike svojih sukenj navzgor, žene pa so se zavijale v svoje plašče, in vsi so hiteli urnih korakov po širokih ulicah, kar najpreje priti v gorko sobo in oditi mrzli burji. Bogataši so ostajali v takem mrazu navadno v gorkih sobah; če je pa le nanesel slučaj, da so morali iz sobe, bodisi po opravkih, v gledališče ali kam drugam, so se zavili v gorke kožuhe in sedli v zaprte kočije, ter se tako zavarovali pred hudo burjo. Na tisoče pa je bilo ljudi raznih stanov, ki so v teku dneva delali po raznih tvornicah in pisarnah, ter si tako služili svoj kruh do pozne noči in na večer pri električni razsvetljavi hiteli domov v priprosti svoji obleki.

Med množico ljudi, hitečih domov, je bil tudi 13 ali 14 let star deček v tanki, že

ponošeni suknjici, ki je hitel, kar so mu dale noge. Privihal je sicer ovratnik svoje suknje, hoteč zavarovati ušesa in jih braniti mraza, pa ni jim pomagalo veliko. Sklonil je glavo k prsim, drgetali so mu udje mraza in hitel je po široki glavni ulici velikanskega mesta. Nad njim pa so drčali električni vozovi in prevažali ljudi semintja, iz kraja v kraj. Deček gleda žalostno navzgor in si misli: »Pač bi me pripeljal električni voz kake pol ure za dva centa (10 v.) preje domov, a dati jih hočem svoji ljubi materi za kruh, sam pa idem peš in že pridem. Le urno naprej, že vidim 20nadstropno hišo!«

In res so se bliščala v daljavi okna velikanskega poslopja, ki je mogočno kipelo proti nebu kot babilonski stolp in so je imenovali ljudje v šali radi višine: »Nebeška lestva«. Deček je zrl v okno najvišjega nadstropja, ki je bilo kaj slabo razsvetljeno. »Mati varčujejo z lučjo,« si misli. »Najbrže ne tako s kurjavo, ker drugače bo tam gori v takem mrazu zelo neprijetno in preveč mrzlo.«

Tako misleč jo zavije v pritlično dvorano velikanske hiše. Bogataši v elegantnih oblekah, ki so si najeli krasno opremljene sobe prvega nadstropja, so tu čakali na zofah sedeči ali na mehkih stolih naslonjačih s svilo prevlečenih, vzdigalice, ki jih ugodno brez truda in napora privede

do njihovega stanovanja. Reveži pa, ki so stanovali v najvišjih nadstropjih, so morali dolgo čakati, da so prišli na vrsto, ali pa premeriti več sto stopnic, kar je pa bilo zelo utrudljivo.

Vsemu trudnemu in spehanemu naporenega dela niso presedale dečku brezštevilne stopnice in hotel je tiho mimo čuvajeve sobe.

»Oho!« zakliče precej velik pa suh mož, sedeč na mehki blazini z dnevnikom v roki, ki je poročal in prinašal vsakdanjih novic, »človek, kaj imate opraviti v moji hiši?« In pogledal ga je zaničljivo od nog do glave.

»Stanujem v tej hiši,« odgovori deček in rdečica mu zalije lica.

»Gospod Brovne, oprostite, prosim,« se oglasi hišnik ali čuvaj, »ta deček je sin tistih Slovencev, ki so se naselili ob novem letu v dvajseto nadstropje št. 450 naše hiše.«

»Plačuje redno najemnino? Dajte mi knjigo!«

»Dosedaj niso še prav nič na dolgu,« zagotavlja hišnik, »in menda ne boste zahtevali, gospod Brovne, da bi stanovali bogatini v taki višini!«

»Saj tudi ne zahtevam,« odvrne gospod, pljune in tlači zopet v usta nov kos finega ameriškega tobaka. »Da so pa moji najemniki dostojno oblečeni, pa za-

htevam, tudi moram zahtevati, čeprav stanujejo v dvajsetem nadstropju. Ostali najemniki ne marajo srečavati beračev v dvorani ali na stopnicah. Kaj takega ne morem trpeti. Povejte, mladenič, svojim starišem, da vam odpovem najemnino, če vas le še enkrat zapazim tu v dvorani tako slabo napravljenega kakor ste danes.« In knjigo poda nazaj hišniku, ko se je prepričal, da je najemnina natanko poplačana, vzame v roke časopis ter se prav nič ne briga za solze, ki sta jih privabila v dečkove oči jeza in sramota.

»Gospod Brovne,« se oglasi deček s tresočim glasom. »Nimate vzroka zaničevati mojih staršev radi revščine. Pred pol letom smo bili gotovo bogatejši kot vi. Poprašajte le v naši domovini o rodbini Hribar, in zvedeli boste o bogastvu in ugledu mojega očeta! Prišel je ob vse sedaj, a ne po lastni krivdi.«

»Oho — napravil bankerot? In obubožal zraven? Kaka neumnost! Tudi Amerikanci napravimo bankerot pa ne obubožamo ampak obogatimo! He, he, he!« se je zasmel škodoželjno. »Mi smo navihani ljudje, Slovenci pa neumno rahločutni. Vaš oče je gotovo radi poroštva ali pa kake druge neumnosti prišel ob vse. Pa bodi kar hoče, me nič ne briga, učite se od nas! Povejte mu pa, da mora v treh dneh zapustiti mojo hišo, ako ne more svoje dru-

žine dostojno oblačiti. Tam zadaj za vodo v zamazani ulici stanujejo berači. In vi, gospod Hribovc, lahko kaj veljate med njimi v svoji zakrpani suknji.«

»Pišem se Hribar, ne pa Hribovc,« zakriči deček. »In želim, da si ime mojega očeta dobro zapomnite, ker upam, da mu vsemogočni Bog radi njegove poštenosti ne odtegne svojega blagoslova pri njegovem delu. Poštenost velja in traja najdlje! Sramoval bi se napraviti bankerot in obogateti zraven! Kaj takega imenujemo pri nas goljufijo!« Ko je končal, je pokazal gospodu hrbet in hitel po stopnjicah navzgor. Sam s seboj je bil zadovoljen, da je povedal prevzetnemu bogatinu, ki je tako zaničeval reveže, kar mu je šlo.

Dasi res v ponošeni suknji, je vendar glavo pokonci dospel na vrh stopnic in potrkal na sobna vrata s številko 450.

»Naprej!« zadoni mili glas iz sobe. »Ali si ti, Martin? poznala sem te že po hoji, pa vrata zapri, da ne bo še mrzleje!«

»No, gorko pa ni nič kaj tu notri! In kako morete sedeti v taki temi?« govori deček.

»Materinim očem res ne ugaja tako slaba razsvetljava, pa varčevati moramo,« se oglasi sestra. »Kuriti pa tudi veliko ne pomaga; le poslušaj, kako tuli burja in ropota z okni in zaganja dim nazaj v sobo.«

»Prav imaš, Marija,« ji odvrne brat. »Končno pa tudi ni tako mrzlo v sobi, da bi ne mogli vztrajati; zlasti pa dene človeku prav dobro, ko pride z mrzlega k vam v prijetno sobo. Kako zopet vrši s snegom in ga nese v okna! Mama, kje pa ste? Malo boljše razsvetljava pa vendar napravite, zeleni cilinder pa naj zabranjuje preveliko bleščobo.«

»Saj res, Marija, pa napravi in prižgi svetiljko! Oče pride kmalu domov, in ne vidi rad, da smo v temi. Oči me pa tudi tako ne bole. Ti si pa gotovo truden in lačen. Oh, kako rada bi ti dala kaj boljšega za večerjo!«

Ko je gospa Hribar tako govorila z nežnim ljubeznjivim glasom, je hčerka že prižgala svetiljko, katere svetloba ji je obsenčila njen nekoliko blede obraz z velikimi modrimi očmi, iz katerih je še odsevala otročja nedolžnost; vendar sta pa že pustili skrb in revščina svoje sledove na njenem obrazu in njena obleka je bila slaba in že ponošena. Sestrica pogleda brata in pravi mu s smehljajočim glasom: »Kako imaš rdeč nos in plava ušesa od mraza! Pogreti ti jih hočem s svojimi rokami!«

»Hvala lepa! Tvoje roke niso nič kaj gorke.« ji odvrne brat, in jo prime za roke, ter se obrne proti materi. Zjasnil se je pa materin obraz za nekoliko časa, ko je odstranila mrzle obkladke, s katerimi

si je hladila vnetje oči in opazovala s čutom ljubezni svojega sina Martina.

»Prosim mama, hladiti hočem bolečine v vaših očeh,« reče deček, vzame robec, ga namoči v mrzli vodi in dobro ožme ter pritisne na njene oči. »Gotovo ste zopet sedeli pri stroju in šivali! Še oslepeli boste, če se nočete varovati! Marija, pazi no na mamo in ne pusti jim šivati!«

»Jaz jim vedno prigovarjam,« se oglasi sestra, »a ne odnehajo, pravijo, da me morajo naučiti. In jaz bom pa kmalu znala ter napravim potem vsak dan dve ali tri srajce in pri vsaki zaslužim gotovo pet centov.« (Ameriški denar avstrijske vrednosti 25 v.)

»Brez šivanja ne shajamo,« se oglasi mati in vzdihne globoko. »Upam tudi, da oče dobi v kratkem času boljše mesto. Tvidka, kjer sedaj piše, mu gotovo da radi njegovih zmožnosti boljši in večji zaslužek. In tudi ti, moj dragi Martin, moraš gledati, da prideš naprej, potem bo nam dobro šlo.«

»Nič bi ne bilo preslabo,« ji odvrne deček žalostno. »Da bi bil le nekoliko starejši in močnejši, takoj prevzamem službo v pristanišču in prenašam premog. Tam se zasluži veliko več, kakor pa pri tvrdki Brever z nakladanjem raznih reči. Povem vam pa, da tudi v tej službi ne morem

ostati dalje časa. Vsi uslužbenci so se zarotili proti meni, ker ne trpe nobenega Slovenca med seboj. In če bi samo zmerjali in psovali Slovence, bi se ne zmenil veliko, ker se mi zde preneumni. Uganjajo pa reči, ki so neznosne. Ravno danes, ko sem nesel zaboj steklenic, mi je nastavil debeli porednež nogo, in padel sem. Hvala Bogu, da se je ubila le ena sama steklenica, ker drugače bi ne zadostovala vsa moja tedenska plača. Debeli porednež je pa utajil svojo lumparijo, in vsi so kričali, da sem jaz neroden slovenski bedak. Grizel sem si ustnice same jeze in s težavo sem se premagoval, da nisem zagnal črepine razbite steklenice porednežu v glavo!«

»O revež! tako grdo ravnajo s teboj,« reče mati. »Govorila bodeva z očetom in šel boš kam drugam. Prav nič več ne smeš v službo med take siroveže. Srce mi krvavi, ko se domislim nazaj v preteklost, kako sem prosila vašega očeta, ljuba moja otroka, da je bil porok mojemu bratu, ki je prišel v kratkem ob vse premoženje ter nakopal na nas tako nesrečo! Ali mi odpustita, moja otročička?«

»Mati, mati!« se oglasita hkratu brat in sestra, »kako morete vendar kaj takega vprašati?« reče deklica. »Pomagati morate našemu stricu, saj je vaš brat; tudi jaz hočem pomagati vedno svojemu bratu.

Ne jokajte! Sami ste rekli: ljubi Bog nam je vzel premoženje, ker se mu je zdelo prav, on zamore tudi dopustiti, da zopet obogatimo, če je v naše zveličanje. In ti Martin, zakaj žališ mater s takimi bedarijami?»

»Saj res, Marija!« pravi deček. »Bo-lje bi bilo, da bi bil molčal. Očetu pa nikar ne pravi ničesar. Ogibal se bom debelega poredneža in njegovih tovarišev toliko časa, da dobim sam kakšno boljšo službo. Je le dobra tedenska plača, brez katere skoraj ne shajamo. Marija, napraviva čaj, da je večerja pripravljena, ko pridejo oče domov, ki ne izostanejo dolgo.«

Martin napravi ogenj pod pločnato posodo, v kateri je kmalu začela vreti voda. Marija pa je v tem pogrnila mali prt na mizo, razpostavila krožnike in skledice ter vse potrebno uredila za večerjo. Martin vzame nož in odreže štiri kose rženega kruha.

»Sebi odreži malo več, meni pa malo manj,« reče deklica, »jaz nisem tako lačna kakor ti; košček pomažem nekoliko z medom, tebi pa pustim svoj kos mesa. — Glejte mama, kako sem vse lepo in snažno napravila. Ravno tako se mi zdi, kakor prej v naši vili — no pa o tem ne govorim! Oče pa tudi že prihajajo!«

In res, oče je bil že med vratmi in je vstopil v sobo. Njegovo prijazno obličje z

lepo rumeno brado, kamor so že vpletale prezgodnje skrbi in težave sivkaste niti in na čelu vrezale mogočne brazde, je razodevalo ves odsev minule sreče, v kateri je živel s svojo družino, in nekdanje dostojanstvo in vpliv, kar je imel v družbi svojih vrstnikov in raznih mestnih stanov. Prijazno se je nasmehnil svojima otrokoma, poljubil ženo in rekel: »Ana, kaj pa tvoje oči? Zopet nisi slušala, gotovo si delala ali pa celo jokala! Vbōgaj že enkrat, ker drugače še oslepiš in zboliš! Bodate pa vsi potolaženi, upam, da mi Bog v kratkem pokaže zvezdo upanja in sreče. Sedita, otročička, po večerji vam razodenem vse.«

Sedli so za mizo in povžili po kratki molitvi skromno večerjo. Iz radovednosti, kaj jim oče pove, sta hitela otroka in spraznila skledici veliko prej kakor navadno, in le čakala, kdaj jo sprazni tudi oče. Ko jo pa postavi na stran, že zakliče hčerka Marija: »Kaj poveste, ljubi oče, dobrega in veselega? Pride li morda čas, da se vrnemo v svojo domovino na Slovensko in kupimo zopet nazaj nekdanje naše staro domovanje?«

»Tako naglo ne bo še šlo, draga moja,« reče gospod Hribar, in ji pogladi njene rumenkaste lase. »Najprvo moli po jedi, pa lepo in pobožno, potem vam povem vse.«

Vsi se obrnejo proti malemu razpelu, ki je viselo med podobama Matere božje in sv. Jožefa na steni, in molijo pobožno in vneto. Po končani molitvi pa začne praviti oče o novi zvezdi upanja in sreči, ki ga morda še čaka.

2. Nov vir sreče.

»Pomnita, otročička moja,« začne oče Hribar, sede poleg svoje žene, otroka pa k njihovim nogam, »vedita, da smo morda danes zadnjikrat opravili skupno molitev v čast Materi božji in sv. Jožefu, mojemu patronu. Ali sta tudi pobožno, vdano in zaupljivo molila?«

»Kajpada, oče!« odvrne deklica, »gotovo bomo tudi uslišani!«

»In ti, Martin?«

»Molil sem. Da bi bil uslišan — ne vem,« pristavi deček. »Saj smo že mnogo molili in prosili Boga, pa nismo bili dozdej še nič uslišani.«

»Pohvaliti moram tvojo odkritosrčnost,« reče oče. »Tudi jaz skoraj že obupavam; vendar sem opravljal devetdnevno pobožnost v čast Materi božji, a le bolj tebi na ljubo, draga Ana. In ravno danes zjutraj sem obupal skoraj popolnoma. Prišel sem v pisarno ne po lastni krivdi prepozno; in knjigovodja mi odpove službo!«

»Moj Bog!« vzklikne gospa Hribar. »Ne, gospod gotovo prekliče odpoved in te obdrži še v službi!«

»Ne vem, mislim, da me lahko pogrešajo v pisarni. Tudi se čudim, zakaj mi je plačal za teden dni naprej. Naj bi mi dal rajši kako drugo mesto. Prihodnji ponedeljek moram zapustiti službo.«

»Moj Bog! Kako naj shajamo brez tvojih tedenskih pet dolarjev.¹ Martin zgubi tudi svoj zaslužek. Pregrdo ravnajo z ubogim sinom, in pustiti mora tako službo!« reče vsa prestrašena gospa.

»Mati, ne skrbite preveč zame,« prosi deček. »V službo grem in se ne zmenim veliko za debelega poredneža in njegove malopridne tovariše.«

»In tako že ves obupan, mi je pa danes odpovedal gospodar še stanovanje,« nadaljuje gospod Hribar.

»Zavoljo moje zakrpane suknje,« reče Martin. »Povem pa vam, ljubi oče, ljubši mi je, da stanujemo za vodo med reveži, kakor v tem babilonskem stolpu prevzetnega in ošabnega gospodarja Brovna. Vedno mislim, da mora zdaj pa zdaj treščiti v tako višavo.«

»Odpoved stanovanja bi mi bila zelo neljuba, da me ni dohitela druga sreča!« odvrne gospod Hribar.

¹ Dolar je ameriški denar, približno 5 kron avstrijske veljave.

»Kaj mislite, oče, povejte,« ga prosi deklica, »povejte že enkrat, hitro, prosim, in ne motijo naj vas Martin in mama.«

Z neko napetostjo se obrnejo vsi v gospoda, ki začne praviti: »Ko so mi odpovedali službo, sem šel takoj k agentu, ki mi jo je bil preskrbel. Dobro veste, da je bila dozdanja služba le začasna, dokler ne dobim kaj boljšega, kar mi je tudi agent obljubil in pritrdil radi mojih zmožnosti in sposobnosti. In še predno sem mu razodel, zakaj sem prišel, mi veselo reče: »Kakor nalašč ste prišli, gospod Hribar. Imenitna služba, 6000 dolarjev na leto. Izurjenega vodjo pri zlatokopih rabimo, za kar ste vi gotovo sposobni. Ali si morete želeli kaj boljšega? In če ste le nekoliko previdni in srečni, si lahko prislužite lepe tisočake. Da bi se jaz le malo razumel na rudarstvo, takoj obesim svojo agenturo na kol in se poprimem take službe z obema rokama. In kupčija naj se dobro obnese, pa ste v kratkem času prav lahko milijonar.« Tako mi je pravil agent in vročil listine, katere naj preberem, da se prepričam o resničnosti njegovega govora.«

»In si se prepričal, da ni kaka goljufija?« mu reče gospa in vzdihne globoko. »Bog vé, kje je ta zlata ruda?«

»Vse pa tudi ne more biti goljufija. Ves dan sem hodil po mestu in popraševal zanesljive ljudi. Družba Stramer res ponuja

6000 dolarjev, in z mojimi izpričevali so zadovoljni. Samo na lastne stroške moram iti na dotični kraj in v teku enega meseca se skazati sposobnega za tako delo. In to ne stane veliko. Prepričan sem tudi, da sem sposoben za tako službo. Da mi dodeli ljubi Bog zdravje, pa si prihranim na leto 5000 dolarjev. In kaj misliš, draga moja žena? Rešeni smo vseh nadlog midva in najina otroka, ter preskrbljeni za starost. Tudi ne more biti vse zlagano, kar mi je pravil agent. Beri, Marija, tale odstavek!« ji pomoli časopis in pokaže s prstom dotično mesto.

Marija bere: »Zlato! zlato! zlato! — V novejšem času najdeni zlati rovi se niti primerjati ne dajo z dosedanjimi. In vsak dan se odpro nove žile zlata, zlasti v malih dotokih, ki se stekajo v reko Jukon. Zlato je zmešano z navadnim apnencem, kar se pa mora zmleti in očistiti nesnage. Kaj takega pa morejo začeti le bogataši, ki razpolagajo lahko z večjimi vsotami. Na otoku Duglas, v pokrajini Jukon, dve milji od znanega kraja Citi, deluje največji stroj do sedaj na svetu, z dvesto in štiridesetimi kladvi vsako težko osem in pol centa in udari v minuti šestindevetdesetkrat. Stroj zmelje na dan 750 ton zlate rude in donaša mesečnega dobička do osemdesettisoč dolarjev. Pa tudi reveži z matiko in lopato si lahko opomorejo in v najkrajšem času

obogate, ker se nahaja tudi čisto zlato v malih zrnih in velikih kepah. Neki zlatar je zadnji čas nabral v treh dneh 33 kg zlata. Vsaka osmina kilograma pa velja 20 dolarjev. Tako je spravil še marsikak drug revež tisočake skupa, da je imel le malo sreče.«

»Oh,« vzklikne Martin z ognjem v očeh, »pustite me z vami, oče! V tem, ko nadzorujete vi delo, preiščem in prebrskam jaz vso okolico, in videli boste, da mi da ljubi Bog srečo in da najdem gotovo dosti zlata.«

»Jaz grem tudi z vami! Vsi vas spremljamo tja!« se oglasi hčerka Marija. »Tako jutri odidimo! Nabрати hočem v predpasnik mnogo zlatih zrn. Ali je daleč od nas do Ju-Ju-, kako se že imenuje tista reka, kjer stoji in deluje tisti velikanski stroj?«

»Samo to je križ!« odvrne počasi oče Hribar, in skuša s šalo premagati in pregnati si vse težave. »Zares je daleč. Jukon je reka v Alaski. Veš li še Martin iz zemljepisja, kje je ta dežela?«

»O dobro! Alaska je najskrajnejši kraj severne Amerike na zahodni strani proti Aziji. In samo ozka morska cesta Beren — ne, Beringova cesta imenovana, loči deželo od Sibirije. «

»Sibirija!« vzklikne deklica. »O, tam mora biti pa že strašno mrzlo!«

»V zimskem času gotovo tako, da ti in mati ne vztrpita in preneseta mraza. Zato pa ostanite lepo doma, molite zame, da bi mi dal ljubi Bog srečo in da se vrnem kot bogataš k vam nazaj. Potem pa takoj v domovino nazaj, kjer si kupimo prejšnje posestvo. In kako misliš ti, ljuba Ana, o vsi stvari?«

Gospa Hribar pa ni nič kaj verjela poročilom in zelo dvomila o tako lepih uspehih. Mož je takoj uvidel, kaj misli, ter je skušal vse njene pomisleke spodbiti. Predočil ji je, da gotovo vsi poginejo gladu v Novem Jorku, predno dobi dobro in pošteno službo. Že sedaj so skoraj morali izdati zadnje krajcarje. Ne kaže prav nič drugega, kakor z božjo pomočjo kaj začeti. Potovanje v Alasko je gotovo daleč in drago, a ne težavno in nevarno. Po železnici se dospe brez težave v San Francisco, odkoder vozijo parniki do reke Jukon in po reki navzgor v zlato deželo.

»Na tisoče se jih je že vozilo po tej poti; in jaz z dobro in imenitno službo v roki naj se bojim?« pristavi končno Hribar. »Ne jokaj in ne tarnaj pri slovesu; saj ni nobene nevarnosti v tem podjetju. In pripravljen sem potovati na konec sveta.«

»Kaj pa tvoje zdravje, kako preneseš grozno zimo?« vpraša skrbna žena. »In

če zboliš osamljen med tujci? Ne, ne, — rajši trpimo in stradajmo tukaj vsi skupaj!«

»Ana, vse sem dobro premislil in prevdaril. Zdrav in trden sem, in zakaj bi ne prebil par mesecev, par let, ako imam srečo pri svojem podjetju, saj prestoje tudi drugi? Poslušaj ljuba moja: Od vsote 4000 kron, ki sem jih rešil pri naši nezgodi, pustim tebi 3000 kron, s čimer se lahko preživiš ti in otroka vsaj dve leti. Čez dve leti se pa vrnem gotovo ali pa pošljem denar. Sploh pa hočem z vsako ladjo poslati pismo in ti vse natančno poročati. Pogum in zaupanje v Boga! Po tolikih nezgodah upam vendar že enkrat najti nekoliko sreče. In potem, sin moj, ti izpolnim tvoje srčne želje. Nadaljeval boš svoje študije, kar si moral zazdaj pretrgati, in lahko postaneš duhovnik, če je res tvoja želja in volja božja.«

Sin ginjen do solza, poklekne pred očeta, mu poljubi roko in reče: »Hvala, ti-sočkrat hvala! Samo še nekaj vas prosim, oče: vzemite me seboj! Zadosti sem močen in popolnoma zdrav. Mati bodo pa tudi mirnejši in zadovoljnejši, ker bova dva skupaj.«

Oče zre neprestano v dečka in pre-mišlja nekaj časa. Nato pa reče: »Raz-mišljal sem že o tem. Mati, če si zado-voljna, da gre sin z menoj, pa naj gre v imenu božjem! Marica naj pa kratkočasi

tebe doma. Saj boš skrbela, ljubo dete, za mamó in ji ne pustilo, da bi preveč napenjala svoje bolne oči. Tako naj bode in nič drugače. Sedaj pa še malo pomolimo, predno gremo k počitku. Jutri poiščem vama primerno stanovanje, jaz in Martin pa se pripraviva za pot.«

Gospa Hribar kot skrbna gospodinja se je razgovarjala s svojim možem še o marsičem, v tem ko sta otročiča že zdavnaj spala brezskrbno spanje ljube nedolžnosti. Gospod Hribar pa je vztrajal pri svojem načrtu, pomiril skrbno ženo, in zaspa sta oba. Zunaj pa je brila mrzla burja, pometala sneg raz streh velikih hiš lepega mesta Novi Jork in vršela ž njim ter ga butala ob steklena okna. Martin je že sanjal o zlati deželi in njenih prebivalcih. Proti jutru so ga pa slišali s smehljanjem klicati v spanju: »Zlato, zlato — vse polno zlata!«

3. Priprava za odhod.

Ponehala je burja proti jutru in zasilalo je pomladansko solnce ter objemalo s svojimi žarki strehe mogočnih hiš v mestu Novi Jork. Mesto Novi Jork leži veliko bolj proti jugu kakor mesto Rim, in zato taka vremenska izprememba, da nastane takoj po mrzli zimi v par dneh gorko poletje.

Toplota, ki jo je pošiljalo solnce, je dobro ugajala našima znancema, očetu in sinu, ki sta korakala po mestu in iskala v bližini pristanišča primerno stanovanje.

»Veselimo se ljubega solnca,« pravi oče, »saj v Jukonu si ga bomo želeli, pa ga ne bomo imeli, ker je tako daleč proti severu, da se začne led tajati šele meseca junija, in kar ne upam si povedati materi, kako grozno mrzlo je tam.«

»Nabaviva si tople obleke, kožuhov in debelih rokavic, pa bova že prestala; hočem pa tudi pridno delati in ne bo me zeblo. Preskrbeti si morava tudi puške, da bova streljala bele medvede, katerih je skoraj gotovo vse polno.«

»Vse mogoče; pa ti niso tako nevarni. Bolj se je bati tatov in roparjev. Zlato miče, vabi in slepi zlasti take ljudi, ki podcenjujejo človeško življenje in umore tudi človeka, samo da dobe zlato.«

»Pa si kupiva par revolverjev, samo materi nič praviti,« reče Martin.

»Že prav; le z denarjem ne vem kako bo; nakupiti si morava raznih stvari, materi pa pustiti denarja, kar največ mogoče.«

»Pa ne kupujva revolverjev! Marijo prosim in ji naročim, da naj vsak dan moli k angelju varihu.«

»Dobro, sinko moj!« reče oče. »Goreča molitev oblake prodere. Tudi midva

bova molila vsak dan. Pri takem podjetju morava biti na vse pripravljena. In gotovo nama ne bo škodilo, ako sprejmeva sv. zakramente pred odhodom.«

»Saj res,« pravi deček. »Pojutrnjem je vaš rojstni dan, in vsi skupaj prejmemo sv. Rešnje Telo.«

»Tako drugi dan pa odrineva v San Francisko, ker bi rad na Alasko potoval že s prvim parnikom.«

Prehodila sta drevored in mnogo drugih ulic, ki so stale pravokotno druga proti drugi, ter hitela proti delu mesta v bližini pristanišča. Očividno sta se ogibala glavnih ulic in hodila v stranskih. Kjer sta videla nabite listke z oznanilom, da se odda stanovanje, sta vstopila, in kmalu sta našla primerno sobo v lični hiši.

Najemnina ni bila prevelika in hišna gospodinja, vdova nekega davkarja, zelo prijazna in zaupljiva. »Sprejemam samo poštene ljudi pod svojo streho,« pristavi hišnica prijazno, in na obrazu se ji vidi, da govori resnico. »Poprašajte pa še gospoda župnika, in on vam pove vse natančneje.«

Ne da bi skrbni inozemki ne zaupal, ampak storiti je hotel vse in ne zamuditi prilike ter opustiti, s čimur bi koristil svoji rodbini. Zato je hitel k duhovnemu pastirju. Par besedi in pogodila sta se; dru-

go jutro se je pa selila rodbina Hribar že v novo stanovanje.

Le prehitro so jima potekali dnevi in čas, ko sta se odpravljala na pot. Naku-pila sta močno in gorko obuvalo, volnene spodnje hlače, rokavic in kožuhov in kap, s katerimi se zakrijejo tudi ušesa, ter vse zvezala trdno z jermeni tako, da sta lahko nosila. In zvečer pred praznikom sv. Jožefa je bilo vse pripravljeno.

Na praznikov dan so skupno pristopili k obhajilni mizi v farni cerkvi in prejeli sv. Rešnje Telo med službo božjo. Prav veseli in zadovoljni so bili po končani službi božji. In sama gospa Hribar s smehljajem krog usten je rekla: »Pojdita v imenu božjem; upam, da vaju varuje Vsemogočni pred nezgodami. Dragi moj, ne hodi iz poželenja po zlatu in bogastvu, ampak iz ljubezni do mene in najinih otrok. Moliti hočem vedno za vaju in prositi ljubega Boga, da da vama srečo!«

Šla sta. Žena in hči sta ju pa spremljali po zelenem parku raznih cvetic.

»Ali je kaj cvetlic na Jukonu?« vpraša Marica radovedno.

»Če drugih ne, vsaj ledene,« pristavi s smehom njen bratec. »Ti jih naj pošljem en par? Mogoče je tudi, da cveto pozneje, meseca avgusta, in če jih najdem, jih gotovo par pošljem s prvim pismom.«

»Samo predolgo ne odlašaj s pismom!«

Nasproti jim prileti raznašalec časopisov in vpije že od daleč: »Najnovejša poročila! Velikanski požar! Dvajsetnadstropna hiša g. Brovna vsa v ognju! Več kot sto ljudi je zgorelo in zgubilo življenje. Tu je posebna izdaja, stane 2 centa! Kupite in berite!« govori v eni sapi.

Takoj seže gospod Hribar po listu, plača še nekaj več in strahoma bere prestrašeni ženi in otrokoma grozno novico. »Brez dvoma,« pravi končno, »Bog nas je rešil na čudovit način. Da se nismo včeraj preselili, pa bi bili danes vsi mrtvi, kakor vsi stanovavci zgornjih nadstropij, ki jim ni moči pomagati.«

»Hvala Bogu!« pristavi mati. »Popolnoma sem uverjena, da ti je sam Bog dal misel preseliti se takoj v novo stanovanje!«

»Pojmo in oglejmo si pogorišče, da še iskreneje zahvalimo Boga za rešitev,« reče gospod Hribar.

Kake pol ure pozneje so stali na pogorišču pred ožganimi in tlečimi bruni. Še so delovale brizgalnice in metale vodo v velike kupe goreče žrjavice, iz katere se je prikazal semtertja plamen, dim se pa vzdigoval neprenehoma. Gole stene, okajene in črne od dima so kipele proti nebu; — pač žalosten pogled.

»Vidiš tam gori okno, kjer smo stanovali mi?« vpraša Martinek svojo sestrico.

»In od tam so ljudje skakali, da bi se rešili,« pristavi mož, ki je stal za njimi, »seveda so bili mrtvi prej ko so prileteli na tla in se še na tleh popolnoma razbili na trdem tlaku.«

»Kar primejo naj ga in obesijo na prvi kol brez vsake preiskave,« dostavi zopet drugi.

»Policija je pa tudi že dognala, da je imel ta falot svoje poslopje zavarovano pri štirih ali petih zavarovalnicah za velike vsote. Skoraj je očitno, da je sam zažgal.«

»Saj tako se zdi vsakemu. O, ga bodo že dobili in mu pokazali, kar mu gre, in njegova nebeška lestva postane peklen-ska.«

Globoko ginjen in žalostnega srca zapusti gospod Hribar s svojci pogorišče. Popoldne vse spiše in napravi, kako imajo živeti in razodene ne samo materi, ampak tudi hčerki, kaj moreta uporabljati v slučaju materine bolezni. Napiše tudi naslov ondotnega dušnega pastirja, pri katerem najdeta pomoč v največji sili; in končno pismo staremu znancu v domovino.

»To-le pismo, pa odpošljite le tedaj, ko bi v dveh letih — do tedaj že shajate z denarjem, ki je naložen v hranilnici — ne dobili od naju nikakega glasu in pomoči, in

naju zadene kaka nesreča. Pa ne jokajte preveč — v božjih rokah smo!«

Mati in hči zatirata s silo jok, da jima ne otežita preveč slovesa. In tako so sedli k večerji. Nič ni bilo prave slasti in vsi so bili malobesedni pa zamišljeni. Pili so kozarec vina in trčili na veselo svidenje; materi so se pocedile po obrazu solze in padle v kozarec. Marica je opazila in poskusila s šalo: »Obilo sreče in zdravja, pa polne pesti zlata!« je rekla vesela in s prisiljenim smehom na obrazu močno trčila.

Vstali so od večerje in se objeli v slovo. »Bog vaju obvari in sveti blagoslov bodi nad vama,« mrmra mož in govori z jokom. »Mati božja in vsi angeljčki varhi naj vaju spremljajo na tujih potih,« zakliče žena s solzami v očeh.

»Z Bogom, Marica!« »Na veselo svidenje, Martin!« odgovori bratcu mala sestra. »Do praga naju le spremita, dalje pa ne,« reče gospod in oprta obleko na hrbet; tako tudi sinko. Še en pogled in zgini! sta med vratmi v temno noč in korakala na kolodvor.

4. Na potovanju.

Vlak je odhajal proti polnoči iz Novega Yorka v San Francisko. Mnogo sta imela časa in dolgočasila bi se bila, da ni sta brála novice, ki ju je vznemirila do-

cela in jima pregnala spanec popolnoma. 500 dolarjev dobi tisti, ki pokaže sled brezsrčnega požigalca Viljema Brovna; popolen opis osebe je sledil niže.

»O revež!« reče Hribar sinu, »prav težko jo popiha. Zareza na nosu ga izda na prvi pogled. Le poglej, kako skrbno gleda policija vsakemu v obraz.«

»Oče, ali bi vi izdali človeka za 500 dolarjev, da ga obesijo?« vpraša Martinek.

»Tako, pa tudi brez plačila ga ovdim pravici,« odvrne hlastno oče. »Tak hudodelec vendar ne sme oditi kazni, katero po vsej pravici zasluži. Gotovo se bo nekaj časa skrival, da se vsa stvar nekoliko pozabi, potem pa bo skušal uiti.«

Martinek opazuje vsakega prišleca natanko, kakor policija, a moža z znamenjem na nosu ni opazil.

Potekel je čas in sedla sta v brzovlak, ki je odhajal z velikim ropotom in šumom s kolodvora ter hitel zdaj čez velike mostove, zdaj nad strehami mogočnih hiš, pa se spuščal polagoma zopet v nižave in hitel naprej v tuji svet. V vlaku sta opravila oče in sin kratko molitev, pokramljala o materi in sestrici, in ni se mogel zdržati Martinek solz, ki so mu zalile oči. Kmalu ga je objel spanec, zaspal je in se zdramil, ko je solnce stalo že visoko. In vozili so se po raznih lepih ameriških pokrajinah

Ohio, Indiana, Illinois proti Missisipiju noč in dan, dan in noč, ter zapazili proti vzhodu mogočno gorovje po večdnevni vožnji. In črez velikanski most mimo slanega jezera na visoko planoto Uta, pa zopet skozi temne predore, tunele prihajali na široko ravnino Kalifornijo.

V daljavi sta zapazila skozi okno neizmerno Tiho morje — pa zopet prišla v gozd lepih oranž in raznega ameriškega sadja ter končno dospela na mesto. »Frisko!« so klicali sprevodniki. »To je San Francisko,« pojasni oče sinu. »Tu izstopi-va in parnik naju dovede na Alasko in v Klondike, pokrajino zlata.«

Hitela sta v pristanišče, kjer poizvesta, kdaj odrine ladja proti Jukonu. Takoj jutri odide še ena ladja in v kratkem času jih pa ide še več. Vse hiti, želi in hrepeni po zlatu. Prva ladja je bila že vsa polna izseljencev; v Sitki bo morala najbrže čakati, da se stopi led v Beringovem morju in v izlivu reke Jukon. Gospod Hribar si je ogledal ladjo in opazoval ljudi, ki so jo polnili, pa ga je prevzela groza, voziti se s sinom v taki družbi. Kesal se je že v hipu, da je šel zdoma, in kar vrnil bi se v Novi York nazaj. Hipoma pa mu pokaže sinek Martin dva misijonarja, ki sta stopila ravno na krov ladje. »Če si ta dva upata voziti se v taki družbi, zakaj midva ne,« govori gospod Hribar in plača vož-

njo, pa samo do Sitke; zvedel je namreč za pešpot iz Sitke v pokrajino zlata čez gorovje. »Res bo pot gotovo težavna, a veliko cenejša«, reče svojemu sinu. »Prav težko bi shajala z denarjem, če se voziva tudi iz Sitke po Jukonu navzgor. In še sedaj morava zelo štediti z denarjem, da nama ne poide prehitro.«

Ko sta si nakupila potrebnih reči, tudi motike in lopate, jima v resnici ni več ostalo, kakor sto dolarjev. »Zdaj pa zau-pajva v Boga in skrbiva, da zasluživa denar za pot nazaj v domovino«, reče oče.

»O gotovo več! Mati in sestra mo-lita vedno za naju; midva pa najdeva sre-čo in obilo zlata,« odvrne Martinek z otročjo naivnostjo.

Drugi dan odrine parnik Vala iz pri-stanišča San Francisco in piha ob obali proti severni strani navzgor. Proti za-padu se je razprostiral v nevidljivi da-ljavi Veliki ocean, na vzhodu pa so mo-gočno kipeli proti nebu vrhunci Kalifornij-skega gorovja.

Podnevi so se gnetli vsi potniki le na krovu ladje; kvartali so, pili žganje, se prepirali in kleli. Večkrat so se sprijeli za hudo, tako da je moral vmes poseči kapi-tan, gospodar ladje. Gospod Hribar in nje-gov sin sta se jih ogibala, kar največ mo-goče, ter skušala seznaniti se z omenje-nima duhovnikoma in tremi usmiljenkami,

ki so bile tudi na ladji. Prav vljudno sta jih pozdravljala, in misijonar je prijazno nagovoril dečka ter se delj časa razgovarjal potem z njegovim očetom.

Duhovnik je bil oče Barnum, ki je že več let misijonaril pri Eskimih, prebivalcih Jukona. Nalašč je potoval iz Jukona v San Francisco, da dobi usmiljenke, ki bi stregle bolnim rudarjem v bolnišnici. Beseda je dala besedo, in gospod Hribar je kar obsipal gospoda misijonarja z vprašanji tamošnjih razmer. Pa neka groza ga je obšla pri vsakem odgovoru. Pač mu je povedal tudi o zlatih rovih, ki so pa zelo, zelo redki. »Ravno tako je kakor v loteriji.« Izmed sto zadene eden, ostali se pa jeze. In le malo jih je, ki bi se zdravi vrnili iz Klondike v domovino nazaj; še manj pa bogatih,« reče gospod oče Barnum.

»Dragi prijatelj, svetujem vam, da izstopite v bližnjem pristanišču in se vrnite domov. Ne poznate mraza na Jukonu, in niti pojma nimate o strašnih zimah. Da bi mi ne bilo radi zveličanja duš tamošnjih prebivavcev, ne ostanem na Jukonu za vse bogastvo celega sveta ne, tako neznošno je tam.«

»Vrniti se, je nemogoče; pošel mi je ves denar,« odvrne s strahom gospod Hribar, pojasni duhovniku svoj položaj in nesrečo, ki ga je zadela, pa ne po lastnem zadolženju ali krivdi. Tudi ni šel zdoma,

da bi si nabral zlata in bogastva, ampak z namenom, dobiti v tovarnah primerno službo, kjer zasluži toliko, da pošteno preživi sebe, ženo in otroke.

Dopal je mož duhovniku; imel ga je namreč, dokler ni zvedel pravega namena od njega, za lahkoživca in lakomneža denarja, radi katerega mu ni nič za svoje in sinovo življenje. Spoznal ga je pa kot moža dostojnosti in časti ter mu sklenil po možnosti pomagati. Zato reče: »Poznam se z gospodi ravnatelji v tovarnah in živim prijateljski ž njimi; govoriti hočem za vas. Kaj pa z dečkom? Preslaboten je še, da bi mogel kopati v rovih. Pošljimo ga pri prvi priložnosti nazaj k materi v Novi York!«

»Ne vem, sinko ne bo hotel mene zapustiti,« pristavi oče, »pa tudi denarja nimam za pot. Priden je, ubogljiv in dostojen, morda že dobi kako delo in službo, da si prisluži vsaj vsakdanji kruh.«

»Videti je res pripraven, iz oči pa mu odseva sveta nedolžnost,« reče misijonar in gleda dečka, ki se je prav živahno razgovarjal z usmiljenko na krovu.

»Božja volja je, da morata potovati skupaj. Nazaj ni mogoče; le pogum in brez strahu! V vsakem slučaju si dečko prisluži svoj kruh tudi pri nas na misijonih, ali v bolnici s postrežbo.«

Drugi dan je bila nedelja. Kapitan je ukazal primerno sobico lepo okrasiti, kjer sta opravila oba duhovna daritev sv. maše. Martinek je stregel pri obeh sv. mašah tako lepo in dostojno, da sta ga oba gospoda duhovna hvalila. »Doma sem našemu staremu gospodu vsak dan stregel,« reče deček veselo. »Zelo rad bi bil postal duhovnik, pa že ni božja volja,« dostavi še skoraj z jokom. »Sedaj moram pa pomagati očetu služiti kruh materi in sestri.«

»Srečen boš dečko, ker spolnuješ četrto božjo zapoved,« pristavi duhovnik ginja. »In če ti je določil Vsemogočni duhovski stan, gotovo ga dosežeš.«

Misijonar ga še popraša, je li kaj obiskoval latinske šole.

»Štiri leta,« odgovori deček, »in vsako leto sem bil odlikovan!« Mala skušnja pokaže, kaj se je Martinek učil in koliko še zna, kar gospoda misijonarja zelo zveseli; zato reče:

»Če ti je prav, pa ponoviva med vožnjo nekoliko latinščine. Šolsko knjigo nadomesti moj brevir. In prav v lepih odstavkih je popisano življenje svetnikov. Najprvo prestaviš v angleščino, iz angleščine pa zopet v latinščino. Čudil se boš, kako boš lahko napredoval. V Klondike pa bomo ob nedeljah in praznikih in dolgih zimskih večerih imeli šolo ter se

pridno učili raznovrstnih in potrebnih stvari.«

Kar iskrele so dečku oči samega veselja. Prav zadovoljen je bil z misijonarjevim namenom, in čas jim je potekal hitreje, vožnja pa jim je postajala prijetnejša.

Vala, tako se je imenovala ladja, na kateri so se vozili, je že daleč priplula, prekoračila mejo zjedinjenih držav in puhala mimo velikih otokov Baukover in Šarlotte, ki so jih imeli Britanci v posesti. Na otokih so bujno rastle mogočne jelke, ki so jim pa kmalu izginile izpred oči in razprostirali so se popotnikom zopet sami valovi nemirnega morja.

»Ali nismo še na Alaski?« vpraša Martinek zvedavo svojega učitelja.

»Prvi otoki, ki jih kmalu zagledamo, so v bližini dolgega zemeljskega kosa zemlje, ki sega daleč v morje, ter se južna Alaska imenuje. Prava Alaska se začinja pa še le pri gori Elias, ki kipi 5900 m nad morjem proti nebu, tedaj 1000 m više kot Montblank, najvišja gora v Evropi.«

»Vidimo to goro?« vpraša Martinek.

»Ti že lahko, ker se pelješ do izliva reke Jukon, in pa če bo vreme lepo jasno, jaz pa ne; v Sitki izstopim in potujem peš v družbi nekaterih Indijancev, ki me bodo spremljali z veseljem črez plazove sedla Kilkot.«

»Midva z očetom se vam tudi pridruživa; saj morava peš, ker je vožnja predraga. Kapitan je namreč vožnjo trikrat podražil, so mi pravili včeraj oče.«

»Tebe že še vzame za navadno ceno, sva se jaz in oče že pogovorila s kapitanom in tudi vozni listek zate že plačala. Vozil se boš z ladjo po Beringovem jezeru in boš lahko videl bele medvede in velikanske ribe, ki živijo v tamošnjih vodah; potem pa počasno po reki Jukon navzgor, mi pa bomo plezali čez velikanske snežnike in na plazih ledu plezali po reki navzdol. Zelo nevarno je, še celo za izkušene može. Vidiš, kapitanu si se pa ti priljubil, in dovolil je, da smeš spremljati gospoda misijonarja in nuni usmiljenki. In ti, v zahvalo, si tako žalosten in nejevoljen?«

»O gospod, rajši grem z vami in očetom,« je prosil Martinek, »in ne ostanem na ladji.« Ko je pa videl, da tudi oče želi tako, se je vdal, čeprav zelo, zelo nerad.

Zapazili so v tem na južni strani Alaske mnogo otokov, Aleksandrijski arhipel imenovanih, z mnogim in visoko proti nebu molečim gorovjem. Na morju od vzhoda so se vzdigovali stebri črnega dima; prihajal je parnik nasproti. Kapitan vzame daljnogled in pravi: »Srečamo ladjo Vaukover z množico zlatokopov iz Kanade. Gospod Hribar, srečni ste, da ste že plačali vožni listek svojemu dečku. Čuli

boste, kako se je podražila vožnja. Že lanskó leto so jo zvišali za 1000 dolarjev. Le gotovo število potnikov moremo prevažati, pot čez gorovje pa tudi ni za vsakega.«

Približala se je ladja iz Kanade tako blizu, da so se lahko pogovarjali iz ene ladje na drugo. In resnicó je govoril kapitan. Ladja Vaukover je bila prenapolnjena in zlatokopi potniki so začeli licitirati vozne listke.

»Oče, pustite prodati moj listek,« prosi Martinek. »Veliko denarja dobim zanj, katerega pošljemo materi, čez gore bom pa gotovo vas dohajal, lahko stavim z vami.«

»Blagi deček, sinko moj,« reče oče ginjen in se vda njegovi prošnji, ko sta se dogovorila tudi z misijonarjem.

Zadnji listek, in hotela ga je množica potnikov. Dražili so ga, kar se je dalo. »Dvanajststo dolarjev!« zakliče mož z velikim trebuhom, ki mu ni nikakor ugajala pešpot čez hribe. — »Trinajststo,« zavpije velik in suh mož z sukneno ovijačo za vratom. — »Še petdeset več!« reče prejšnji debeluh z jeznim nasmehom. »Z vašimi dolgimi nogami lažje korakate po hribih, kakor jaz, brat Jonatan.« — »Petnajststo dolarjev!« zavpije na ves glas dolgi suhec. »Kdo dá več?«

Vse molči. Ozrejo se na debeluha. Mislili so, da ponudi gotovo še več. »Petnajststo dolarjev!« reče kapitan k Martinku obrnjen. »Fant, srečo imaš, že tukaj najdeš zlato! Pravzaprav bi moral dati meni polovico, še bolj pa družbi, ki ima pa že tako preveč dobička in denarja.«

Oče in gospod misijonar sta skoraj zavidala dečku tako dobro kupčijo in mu vendar čestitala ter se ž njim veselila. »Kaj poreče mati in kako bo gledala, ko prejme v tako kratkem času denarno pismo!« pravi gospod Hribar ves srečen.

»Veselili se bodo gotovo, in Marica ž njimi,« reče deček. Svoje oči upre v kanadsko ladjo in pazno opazuje moža, ki je kupil njegov listek ter reče očetu: »Poglejte onega amerikalanskega dolgina, ki se je ravnokar obrnil proti nam. Da bi mu le ne pokrivala klobuk in ovratnik njegovega obraza! Prav gotovo je — nesrečni Brovnc iz Novega Yorka!«

Gospod Hribar ga pogleda, zmaje z ramami in reče: »Podoben mu je; a kaj naj dela tukaj?«

»Pa vendar — morda se mu je posrečilo uiti črez mejo in vstopil je na ladjo Vaukover. V Sitki mu oddaš vozni listek in on ti ga mora plačati. Ogledala si ga bova natanko, v tem pa vse uredila s kapitanom ladje, da ne uide pravici.«

In res, ko se ustavita obe ladji v pristanišču Sitka, pride dolgi Amerikanec, glavo skrbno zavito, na ladjo Vala. Kapitan mu dá sam vozni listek, ko je preštel in pregledal dobro denar. Mož vtakne listnico v žep in hoče oditi, kar ga nagovori nenadoma deček, rekoč: »Gospod Brovne, zakaj ste si zakrili znamenje brazdo na nosu? Mazilo nič dobro ne drži in prav nič vam ne pristoji zakrivati znamenja!«

Mož grozno zarjove v strahu in oči mu izstopijo, kakor bi se boril s smrtjo, pri pogledu na dečka in njegovega očeta; mislil je namreč, da sta oba našla nesrečno smrt v onem velikanskem požaru v Novem Yorku. Vendar se osrči takoj in skuša ulti z zvijačo, češ: »Jaz nisem Brovne, ampak —« in beseda mu je obtičala v grlu in ni mogel povedati nikakega imena.

»Ne izmišljuje si imen, gospod Brovne,« reče kapitan hladno. »Dobili smo vas. Peljali se boste z menoj nazaj v San Francisko, do tedaj pa ostanete tu v Sitki par mesecev in lahko premišlujete, kako se boste zagovarjali pred sodniki. Vklenite ga!«

Ljuto se je branil Brovne in mahal z rokami na vse strani ter sunil gospoda Hribarja, da je odletel po stopnicah navzdol. Pa krepki mornarji so ga obvladali, mu zvezali roke in ga oddali policiji pristanišča Sitka.

Martinek pa je hitel po stopnicah navzdol, kjer je sedel oče in vzdihoval radi bolečine v nogi: »Bojim se, da sem si zlomil nogo in ne bom mogel črez gorovje v deželo zlata!«

5. V Sitki in Žino.

Poklicani zdravnik je dognal, da si gospod Hribar ni zlomil noge, pač pa tako močno poškodoval, da ne bo mogel dalj časa hoditi.

»Prav mirno morate ležati v ladji,« reče kapitan. »Vozili se boste pa z listkom, ki ga je plačal lepi Brovne, katerega smo izročili v Sitki tamošnji policiji.«

»Kaj pa moj sin Martin? Se li sme voziti z menoj?« vpraša Hribar.

»Prav žal mi je,« reče kapitan, »ladja je že tako prenapolnjena. Rekel pa mi je gospod misijonar Barnum, da rad vzame dečka seboj črez prelaz Kilkot, in gotovo pridejo pred nami v Klondike.«

Težka je bila sicer ločitev od sina, a gospod Hribar se je moral udati. Hvaležno je sprejel ponudbo gospoda misijonarja in rekel sinu: »Ker ravno želiš spremljati gospoda Barnuma, pa pojdi, prej pa še piševa materi pismo. Predstojnik kraja Sitka mi je tudi izplačal 500 dolarjev, katera vsota je bila razpisana v nagrado tistemu, ki pokaže sled hudodelca Brovna. In tako moreva poslati materi 1000 do-

larjev, in hvala Bogu, ne skrbiva, da bi se ji godilo slabo. Pismo ti pa hočem sam narekovati.«

Martinek piše in popisuje na dolgo in široko potovanje v Sitko, a očetove nesreče prav nič ne omeni. »Žalostili bi se,« reče Hribar. »Ko pa prideva v Davison Citi, pristanišče, kjer se ustavi zadnjič ladja, zopet skupaj poročava materi in Marici o novem potovanju.«

Dokončala sta pismo in se morala že ločiti. S težavo je premagoval Martinek bolest ločitve, sprejel klečé očetov blagoslov in hitel ven od očeta, da bi ne videl solz, ki mu rosijo oči.

Par minut pozneje je odplula ladja iz pristanišča. Z obrežja pa sta gledala za nio misijonar Barnum in Martinek in klicala usmiljenkama, ki sta mu migali z rokami v zadnji pozdrav in na svidenje, rekoč: »Skrbite, prosim, za očeta!«

Še je zrl deček za odhajajočo ladjo, si otrl solze iz oči, se obrnil k misijonarju in rekel: »Gospod, sedaj pa kar črez gore, in če ladja v bližnjem pristanišču postoji, pa pozdravimo očeta z obale.«

»Ne tako naglo, deček moj,« odvrne misijonar. »Bojim se še vetrov in neviht, in gosta megla krije snežnike in ledenike.«

»Glejte, oni-le možje so si najeli kažipota, že gredo,« sili Martin. »Pridruživa se jim tudi midva in pojdiva ž njimi!«

Ladja Vala je res pustila kakih 20 potnikov radi pomanjkanja prostora, ki so naprosili Indijance, da so jim odnašali prtljago in kazali pot. Misijonar Barnum pa ni hotel potovati z zlatokopi, ne z indijanskimi kažipoti. »Pri mojem bratu Rene v pokrajini Žino počakava ugodnejšega vremena,« reče misijonar. »Njegove dušice, večina kristjani, so boljši in zaneslivejši kažipoti kakor pa ti-le. Tudi me čaka tam nekaj mojih Eskimov, zvestih in izvrstnih brodnikov, ki nas varno prepeljejo po nekaterih krajih črez reko.« Pred Indijanci je svaril tudi ostale potnike, ki ga pa niso poslušali, češ: »Ali naj čakamo, da zgine megla z vrhov gora? Kar se pa Indijancev, naših vodnikov tiče, jih pa že strahujemo z revolverji.«

»Bojim se, da boste še močno obžalovali svoj sklep,« reče prijazno duhovnik divjim in surovim zlatokopom, ki so se kar že norčevali iz pobožnega misijonarja. Nato sedeta z dečkom v čoln in se peljeta mimo otokov Aleksandrijski arhipel proti Žino, glavnemu mestu južne Alaske, ki ni daleč v stran od Sitke pristanišča in zaliva Taku.

Močno se je razveselil brat Rene, ko je zvedel, da prihaja brat Barnum. Živel je še vedno kot samotar v družbi ubogih Indijancev. Z odprtimi rokami je šel bratu nasproti.

In nič manj se ga niso veselili Eskimi, ki jih je bil pripeljal s seboj in pustil pri bratu. »Domov! domov! gospod!« so mu klicali nasproti. »peljite nas k našim bratom v močvirje in na obrežje velike reke nazaj!«

»Kako, otroci moji, ali se vam ne dopade tu pri mojem bratu?« vpraša misijonar Barnum. »Prebivavci, skoraj vaši bratje, so gotovo prijazni z vami! Ali niso ribe tukajšnjih voda okusne in meso divjih živali užitno? In cerkev? Ni li cerkev misijonarja Rene večja in lepša, kakor naša v pokrajini Nuloto?«

»O gospod!« odgovore Eskimi, »tukajšnji bratje so že dobri, a vaši otroci, gospod, ne razumemo njih govora. Tudi rib je mnogo lepih in velikih, a jedo jih sveže, in vendar so okusnejše, če leže nekaj časa na kupu in so starejše. Meso ubitih živali se pa ne more meriti z mesom naših srn in morskih psov. O gospod, vaši otroci pogrešamo domačih pridelkov. Cerkev je pa tukaj res večja in lepša, a povedati hočemo, ko se vrnemo domov, svojim bratom, in zidali bomo veliko večjo in lepšo.«

Smejati se je moral misijonar okusu svojih otročičev Eskimov, ki precenjujejo pokvarjene ribe, ter reče: »Prav imate, ljubi moji, da zidate večjo in lepšo cerkev! Bodite pripravljeni vedno za potovanje;

prvega lepega dne odrinemo!« Predstavil jim je tudi mladèga Martinka, rekoč: »Mladi gospod je belokožec, a ne tako hudoben, kakor oni v Klondike, da bi vas mučil in trpinčil. Potuje z nami in postane duhovni oče vašim bratom.«

»Dobro, živijo!« zakriče hkratu vsi, ga opazujejo in spoštljivo gledajo. »Nesli ga bomo črez gorovje in mu dajali najboljših jedi in pijače za hrano,« reče njih poglavar, Mufijo po imenu.

»Kaj ste jim pa morali povedati, gospod misijonar,« vpraša Martinek, »da me gledajo s svojimi malimi očmi, kakor bi bil njih brat!«

Gospod misijonar mu odvrne šaljivo: »Postati moraš misijonar in izpolniti mojo besedo; seveda če je božja volja. Sedaj jih pa še obdaruj z darili, ki sva jih nakupila zanje v Sitki.« Zdaj so se jim zasvetile oči polne veselja in radosti; popolnoma njihov je bil in vzljubili so ga. Ko so ga pa drugo jutro, bila je ravno nedelja, videli streči duhovnom pri sveči maši, so ga imeli že za pol duhovna.

Pa tudi prebivavcem pokrajine Žino, kjer je gospodaril misijonar Rene, se je mali belokožec Martinek zelo priljubil. Njih glavar, Lučistan po imenu, jima je prinesel belega zajca v dar in se ponudil za kažipota črez prelaz Kilkot do jezera Benet, koder mu je bila znana pot kakor

nikomur drugemu. Martinek ga je na misijonarjev migljaj še obdaril s par mericami dobrega tobaka za tako prijaznost. In Lučistan je hitel hvaliti Martinka, rekoč: »Kar poznam belokožcev, ni nihče tako dober kakor ta in ljubim ga kakor našega črnosukneža,« tako so imenovali Indijanci svojega duhovna v njih priprostosti.

6. Na prelazu Kilkot.

In nastopil je mesec junij. Solnce je pripekalo, polagoma razpršilo gosto meglo, in jeli so se svitati v solnčni bliščobi vrhovi visoko proti nebu strmečih gora, katere je pokrivala še trda ledena skorja. Divil se jim je naš Martinek in z občudovanjem zrl kras in lepoto prirode; saj ni videl v svojem življenju kaj takega.

»To je gora Lepo vreme,« reče misijonar dečku. »Visoka je 4700 metrov, približno kakor Montblank v Evropi. Lepo vreme se pa imenuje radi tega, ker pokaže svoj, z večnim ledom in snegom pokriti vrhunec le ob času lepega vremena. Sedaj je čas, da odrinemo.«

Glavar pokrajine Žino, Lučistan, je bil takoj pripravljen jih spremiti s tropico svojih podložnikov; prijazno se je smejal, kimal in kazal na vrhunec gore Lepo vreme.

Vse je bilo že pripravljeno, šli so v čolne z gospodom misijonarjem Rene in odrinili od kraja obale. Dina, tako se je imenoval kraj, kjer so zapustili čolne in začeli peš pot črez pas Kilkot, je bil oddaljen kakih 100 morskih milj od pokrajine Žino, že proti koncu ozkega kanala ali morske ceste Lin. Indijanci, prebivavci pokrajine Žino, so izvrstni ribiči in lovci. Dobro so poznali nevarnosti vode in nenadnih viharjev v morski ožini. Tri dni so se vozili po morju brez vsake nevarnosti. Strme pa je zrl Martinek skale in pečine, pokrite s snegom in ledom in skoro naravnost kipeče proti nebu. »Tamkaj bomo plezali po pečevju navzgor?« vpraša v silnem strahu Martinek, »Bog nas varuj nezgode!« Še strašneje in boječe so pa opazovali velikanske pečine Eskimi, nevaženi takih potov v svoji pokrajini. Njih spremljevalci iz pokrajine Žino so se jim pa smejali in zaničljivo gledali višino pečevja; glavar Lučistan pa reče: »Bog je dal človeku roke in noge, da more hoditi in plezati po gorah. Malega belokožca vzamem na svoje rame; ostale pa, majhne in široke, skoraj krogli podobne ljudi, trkljajo in vale moji, takih potov važeni ljudje po pečevju navzgor.«

Prijazno se je nasmehnil mali Mučijo; in ko začno iti v hrib, sili zastavni Lučistan v Martinka, naj mu spleza na široki

hrbet. Martinek se pa brani in prosi, naj mu navežejo na hrbet zavitek s perilom in kožuhi, kakor vsem ostalim potovavcem. Tudi misijonar Barnum si naveže perilo in kožuh na hrbet, povrhu pa še zabojček z orodjem zasilnega oltarja. Indijanci in Eskimi pa se oblože s težo nad en cent.

In vozili so se po šumečem in ledenem potoku navzgor vijočem se v široki dolini, ki se je polagoma zožavala in spremenila v skalno duplino, v katero je drvela voda s silnim šumom. Čolne ustavijo pred duplino in Lučistan reče: »Sedaj pa čez gorovje!«

Stopi do pasu v vodo in posadi po vrsti vse sopotovalce iz čolnov na bližnjo skalo nad duplino, kamor se končno tudi sam zavihti. Nesreča pa hoče, da pade neokreten Eskimo v vodo, ki bi ga bila odnesla kmalu v duplino; a rešil ga je spretni Lučistan in pristavil z nekako zadovoljnostjo: »Koliko ljudi je že zgubilo življenje v deročih valovih ledenega potoka.«

Prav nič ni ugajala ubogemu Eskimu vsa premočena obleka in voda v trebuhu, katere je požrl več kakor treba, da bi si ugasil najhujšo žejo, in komaj se je premikal naprej.

Z velikim trdom se je pomikal za drugimi, a kmalu zaostal. Ves truden in zmučen se vsede na bližnjo skalo in ža-

lostno zre za odhajajočimi, ki se pa ne zmenijo veliko zanj, ampak gredó svojo pot po pečinah navzgor. Le malemu Martinku se smili in ostal je pri njemu. »Naprej!« reče mu prijazno in skuša dokazati in dopovedati bolj z znaki kakor z besedami v njegovem jeziku, ki si jih je priučil med potjo, da ga gotovo dohiti smrt, ako obsedi ves premočen v takem mrazu. Eskimo, ves potrta in žalosten, reče s solzami v očeh in zmaje z glavo: »Ne morem naprej, umreti moram tukaj. Zastonj me pričakuje moj oče Zeleni Val na obali velike reke. Pozdravi ga, mali oče misijonar, in reci mu, da je njegov sin zletel v nebesa. Pojdi, pusti me — umiram!«

Hitro izvleče Martinek iz svojega zavitka na hrbtu gorko obleko in reče Eskimu, kolikor mu je mogel dopovedati v njegovem jeziku: »Preobleci se, saj sva skoraj oba enako velika, in obleka ti bo prav, tvojo mokro pa že posušimo pri ognju.« In pomagal mu jê se preobleči skoraj že napol zmrzlemu, ki v resnici ni bil prav nič večji, pač pa mnogo širji. Martinek zvije mokro obleko, že vso ledeno, skupaj, jo zavihiti na svoj hrbet in reče: »Sedaj pa le naprej, kar najhitreje, da doideva naše znanke,« ga prime za roko, in hitita naprej.

Ni pa trajalo dolgo časa in ogrel si je Eskimo že napol zmrzle ude v gorki oble-

ki vsled hitre hoje in vesel poln radosti v očeh reče: »O, mislil sem, da umrem gotovo na skali, a otel me je smrti mali oče,« tako so namreč imenovali Indijanci malega Martinka. »Tvoj sem vse dni življenja, pa ne samo jaz, ampak tudi moji bratje in oče Zeleni Val; nositi te hočemo doma na rokah v znak hvaležnosti, da si mi rešil življenje.«

Prav slabo ga je umel Martinek; spoznal pa je, da ga je pridobil zase, in vsa znamenja, ki jih je delal Eskimo, so pričala, da se hoče skazati hvaležnega. Tudi ostali Eskimi in Indijanci so občodovali usmiljeno srce malega dečka, ko so zagledali Eskima v njegovi gorki obleki. Mufijo, poglavar Eskimov, mu pa pade k nogam in reče: »O mali oče ima usmiljeno in dobro srce kakor naš oče misijonar!«

Na kraju ledenika, kjer prihaja reka Dina na svitlo iz ledene votline, sta došla Martinek in Eskimo svoje tovariše.

Še so morali iti kakih tisoč metrov visoko do prelaza. Pot je bila strma, utrudljiva in nevarna celo življenju. Pri vsakem koraku je spodrsnil Martinek in odletel bi bil črez skalo globoko v prepad, da ga nista prestregla in obvarovala dva Eskima. Eskimi kakor tudi Indijanci so imeli na nogah mehko podvezo in brez skrbi stopali po ledu; a usnjati podplati,

kakoršne je nosil Martinek, dasi nabiti z močnimi žreblji, so drčali, da je bilo joj!

Proti večeru je bilo in imeli so še precej hoda po strmem pečevju do vrhunca. »Tam je Šta'nova koča,« reče Lučistan in pokaže z roko na visoko mogočno skalovje; »tam tudi počivamo nekaj časa.« Napeli so zadnje moči in plezali po ledenem skalovju, da pridejo čimprej do kraja, kjer se bodo izpočili. »Vendar enkrat!« vzdihne Martinek in ves izmučen sede poleg ognja, katerega so zanetili naprej idoči Indijanci. Tudi misijonar je bil truden in ves izmučen. »Jutri gremo navzdol,« tolaži skoraj onemoglega dečka. »Ko pa dospemo do Benvetskega jezera, si napravimo male čolne, po katerih priplavamo v reko Jukon. Glej, kako krasno se pogreza solnce v morje! In kako lepo odsevajo otoki, gorovja in ledeniki v žarkih zahajajočega solnca. Že bo 11 ura, ob eni solnce zopet vzhaja meseca junija, noč traja le par ur; zato pa dan v zimskem času tudi samo par ur ali še manj. In na Jukonu prav na severu nam bo svetila severna luč skoraj z enako svetlobo kakor solnce.«

Martinek, truden in upehan, ni poslušal misijonarja, še manj se zanimal za prirodno krasoto gorskega sveta, ampak se hitro zavil v svoj kožuh in zaspal še predno je mogel dokončati začetni očenaš.

Kakor zvesta žival je legel Eskimo, ki ga je Martinek na poti rešil pogina, zavit v debelo kožuhovino k njegovim nogam, in kmalu so spali vsi okoli ognja.

Koliko časa je spal Martinek, ni znal. ko ga zbudi misijonar rekoč: »Na noge! Ali te valimo v kožuĥ zavitega do Benetskega jezera. Otri si spanec raz oči s snegom in izpij skledico gorke kave, ki sem jo skuhal, da se nekoliko segreješ; in glej, megle čez gorovje sem ne pomenjajo nič dobrega.«

V resnici so se valili mogočni stebri mrzle megle od severa in ovijali višino prelaza, kjer so počivali naši potniki, z ledeno skorjo. Le z veliko previdnostjo so nadaljevali pot naši znanci. Lučistan gre naprej, ostalim pa ukaže stopati posamno za njim ravno na isti prostor, kakor on.

In šli so tako v dolgi vrsti drug za drugim po stopinjah poglavarja po ledenikih navzdol. Večkrat so pa slišali bobnenje potokov iz razpok in prepadov, katerih višino in pogubonosno nižino je zakrivala kakor nalašč mrzla gosta megla. Prišli so na kraj ledenika. Zdrčali so polagoma opiraje se na palice navzdol. Že so mislili, da je zgrešil njih vodnik Lučistan pravo pot. Zapovedal je mir in legel na tla. »Ga že čutim,« reče končno, vstane in krene v drugo smer. Kmalu pa so začuli šumenje in drvenje divjega potoka.

»Gotovo pridemo po ti poti do Benetskega jezera,« reče misijonar.

Ni se motil misijonar Barnum. V smeri potoka so prihajali vedno nižje in nižje. Ko pa je razpršilo solnce mrzlo meglo, so jim nudile svojo senco stoletne jelke in jih sprejele pod svoje okrilje. V daljavi med mogočnim skalovjem se je pa zabliščalo v solnčnih žarkih površje velikega jezera in misijonar zakliče ves vesel: »Benetsko jezero! Hvala Bogu, prestali smo najtežavnejšo pot in srečno dospeli do jezera!«

7. Na jezeru.

»Končana je res na' težavnejša pot, a ne najnevarnejša. Benetsko jezero, iz katerega izvira reka Jukon, je daleč na severu in leži med britsko Kolumbijo in severozahodno Kanado. Po reki navzdol nekaj časa je druga reka Leves in pri zalivu Selkirk pa Peli - River, katera se imenuje že v bližini zlatega polja Klondike preden zapusti Kanado in prestopi mejo Alaske z imenom Jukon. Pot v kraje, kjer se koplje zlato, je iz jezera v reko, po reki navzdol proti severozahodu in na mestu smo. In ravno ta pot je najnevarnejša. Ob padcih strme in deroče reke se je razbil že marsikak čoln in mala ladja. Da bi pa potovali po suhem, po obali ali pa črez strašne gore, je nemogoče. Saj bi nam pošla tudi hrana na dvamesečni poti, ki jo ne more-

mo nositi toliko seboj.« Tako je govoril misijonar dečku in pristavil končno:

»Prav nič ne pomaga, voziti se moramo po reki, kakor se je vozil umrli knezoškof Segers, ki je prvi vodil misijonarje v pokrajino in obrežje reke Jukon. Gosto zaraščeni gozdi in prevelike skale nam branijo pot po suhem. Le poglej te-le stene nad jezerom! Kar navpik se vzdigujejo iz vode 40 do 50 m visoko ali pa še više. Več dni bi morali hoditi in iskati, predno najdemo iztok skoraj 100 km dolgega jezera. In vkljub temu bi še vedno naleteli na razne zapreke in ovire. Le počakajmo, da Indijanci vse uredi. Gospod misijonar Rene nam je dal izvrstne delavce, ki dovrše v najkrajšem času par čolnov iz drevesnega lubja. Naši ljudje Eskimi so pa pravi mojstri v izdelovanju večjih in močnih čolnov.«

Ustavimo se nekaj dni pri izlivu potoka. Nekaj časa, in že so stale lepe koče na obrežju, narejene iz vej in raznega dračja; najlepša je bila seveda ona, v kateri je bival duhoven. Ta se je pa spravil v kot, ves ostali prostor pa porabil za kapelo in opravljal vsak dan daritev sv. maše, pri kateri so bili navzoči vedno vsi Indijanci in Eskimi ter prav pobožno molili. Tudi Martinova koča je bila prav lepa in dična; Eskimo, ki mu je rešil Martinek na poti življenje, mu je postlal z mehkim

mahom, sam pa je legel vsak večer pred kočina vrata, kakor zvesta žival znak hvaležnosti. Za koče, v katerih so bili drugi po dva ali trije, se pa niso veliko zmenili. Pridno so se poprijeli Indijanci dela čolnov iz lubja. Hiteli so v gozd s sekiro in žago ter kmalu prinesli debelih debel, vejvja in začeli plesti dno. Drugi so lupili brezova debela in pripravljali lubje za stranice čolnov, a tretji hiteli nabirat smole, s katero zamažejo čolne po skladih, da ne more najti voda niti najmanjše špranje in prodreti v čolne. Martinek jim je pomagal po svojih močeh in se čudil njihovi spretnosti in razumu v pletenju čolnov.

»Vzemite s seboj veliko smole, da zamažete luknje, ki bi si jih utegnili napraviti voda na čolnih,« reče glavar Indijancev. »Dobro bi tudi bilo, da mali oče,« tako so imenovali Indijanci Martinka, »zamenja svoje z žebli kovane črevlje z našimi. Napraviti mu hočem jaz prav lične iz veveričnih kož, katere vjamem gotovo že jutri. Drugače nam predere čoln, voda vdere vanj in se potopimo v par minutah.«

»Dobro,« reče Martinek, »obdarim te z lepim žepnim nožem za nove črevlje iz veveričnih kož. Pa tudi gospodu misijonarju, »črnosuknežu«, moraš narediti par lepih, gorkih in mehkih črevljev iz kož kot meni; drugače nam predere čoln s svojimi.«

»O gospod že vé, kako se vozi v čolnih. Zavije si noge v mehko odejo, sede v kot in miruje kot miška, ki čuti v bližini mačko. Ti pa nisi vajeen še take vožnje!«

»Videl boš, kako znam tudi jaz mirno sedeti, če je treba,« mu reče Martinek; »kaj pa mahu in smole imaš dovolj? Prav; sedaj pa grem z malim Eskimom loviti ribe!«

V tem, ko so Indijanci pridno gradili čolne, lovili v gozdu veverice, mačke in podlasice, da prodajo njih kožuhe v svoji pokrajini Žino, so lovili Eskimi v jezeru velike ribe. Čas je bil ugoden in že prvi dan so naložili v potoku velikih lepih rib skoraj do 20 funtov težkih. In gospod misijonar Barnum je pripravil prav okusno večerjo. Pozneje so si napravili ostroge in čakali več ur na skalah obrežja mirno in tiho. Riba se je približala, pa kakor blisk — zadela jo je ostroga iz ribičeve roke, se ji je zadržala globok v telo in potegnil jo je ribič iz vode s smehom na obrazu v znak zadovoljnosti. Martinek pa je čepel za hrbtom svojega prijatelja Eskima, kateremu je rešil v pečevju življenje, in se uril v potrpežljivosti. Kake pol ure je strpel mirno in nepremično na skali, potem pa se počasi zmuzal in odšel.

»Kako morejo ubogi Eskimi toliko časa mirno in nepremično čakati,« reče Martinek nekoč gospodu misijonarju.

»Vajeni so že od mladosti,« mu odvrne misijonar. »V Jukonu in Severnem morju čakajo v najhujšem mrazu ves dan pri luknjah, ki so jih prebili v led, z ostrogo v roki na ribe, ki pridejo srkat sveži zrak. Da niso tako vztrajni v potrpežljivosti, bi morali lakote poginiti. Tudi ti se uči in uri v potrpežljivosti, če hočeš postati misijonar ali črnosuknež, kakor imenujejo Indijanci iz priprostosti svoje misijonarje.«

»O gospod, če je treba toliko potrpežljivosti, pa obupam nad svojim poklicem,« reče s smehom deček.

Minilo je teden dni in čolni iz lubja so bili gotovi. Kako se je razveselil Martinek, ko so poskušali čolne na jezeru in se vozili sem in tja. Brez vsake težave sta prišla po dva moža en čoln, ga zadela na glavo in nesla v vodo. Kakor listič popirja so se zibali čolni in plavali po vodi. Zadovoljno so kimali Indijanci, Eskimi pa niso mogli prehvaliti dela svojih bratov. Poskušali so tudi, kako težo morajo nositi čolni. Vso prtljago, ki so jo imeli seboj, so znesli v čolne tako, da ni ovirala vesljačev in ne tlačila čolnov preveč v vodo na eni ali drugi strani, ampak vedno v sredini čolna z ravnotežjem. Štirje veslači so se vsedli k veslom in eden zadaj h krmilu. Ostali so se pa razvrstili ob straneh čolna tako, da je bilo ravnotežje vedno v sredi, da se čoln ni nagnil preveč na to ali ono

stran. Ko so pa spravili vse v čolne, so se pogreznili v vodo in le še za prst debelosti gledali iz vode. Lučistan, poglavar Indijancev, je zmajal z glavo in rekel: »Taki čolni niso varni v deročih vodah. Naši gospodje belokožci se bodo gotovo bali vstopiti. Naredimo jim rajši še enega, v katerem se vozijo sami brez prtljage.«

Obrnil je čoln in krenil proti obali. Vstavili so se, — in že zavpije: »Kilkot — kaj želijo?« Vsi pogledajo na koče, ki so jih ravnokar zapustili, in zapazijo tri Indijance, zavite v njihova volnena oblačila, čepeti na obali.

»Migajo nam. Poslušajmo, kaj žele,« reče Lučistan in ustavi čoln na vodi nekoliko od obali ali suhe zemlje.

8. Rjavi Lisjak.

Nekaj časa so stali na vodi, potem so se pa bližali počasi in previdno obali. Vsi so strmeli in gledali Indijance. Približali so se, da so jih lahko spoznali. »Poglavar z orlovimi peresi na glavi je Rjavi Lisjak — grozen bojevnik. Marsikaka glava, tudi belokožcev, visi že v njegovi celici,« reče Lučistan gospodu misijonarju. Vstane in pozdravi Indijance na obali in reče: »Je-li moj brat, Rjavi Lisjak, na lovu, da si je okrasil glavo z orlovimi peresi? Ali

se veseli kake zmage v bodočnosti njegovo srce?»

»Rjavi Lisjak je na lovu,« se čuje od obali na morje. »A ne lovi svojega brata Lučistana ali njegovih bratov, ampak belokožce, naše sovražnike. Pred kratkim časom so mi usmrtili mojega brata, Modro Sovo z neko malo cevjo, ki jo potegnejo nevidoma iz žepa in močno poči. Hudobnejši so kot rjavi medved in velikanska kača klopotača, ki da znamenje s sikanjem, medved pa z momljanjem, predno popadeta svoj plen. Zaklel sem se maščevati nad njimi smrt svojega brata, Modre Sove, in ne prej nehati jih preganjati, da visi šest njihovih glav za mojim pasom, znak zadoščenja. In tudi ti imaš belokožce v svojem čolnu.«

»Močno obžalujem smrt Modre Sove. Zares je bil dober, hraber bojevnik in zvit lovec«, reče Lučistan. »In ne morem ti ugovarjati, da se ne maščuješ nad njegovimi morilci. Pomisli pa, da so belokožci v mojem čolnu nedolžni in ne maščuj se nad njimi. Dobri ljudje so, vsak pameten mož pa mora znati ločiti dobre od hudobnih, kakor užitne in strupene jagode, ki rastejo v gozdu.«

»Prav dobro zna govoriti Lučistan,« odvrne Rjavi Lisjak. »Gotovo ne morim dobrih belokožcev, če jih najdem,« nadaljuje,

»Ali ni črnosuknež, gospod misionar namreč, dober človek?« vpraša Lučistan. »Vedno je bil naklonjen in prijatelj rdečih ljudi, rdečkožcev ali Indijancev.«

»Dobro, mir in prijaznost naj vlada med menoj in črnosuknežem,« odvrne poglavar, Rjavi Lisjak po imenu. »Nimaš li še kakih drugih belokožcev v svojem čolnu?« vpraša dalje.

»Samo malega dečka, prijatelja črnosukneža, ki pa ni storil nikomur izmed naših bratov kaj žalega, in je v mojem varstvu.«

»Ali sem morda rekel, da želim njegovo glavo? Rjavi Lisjak bi lahko ponoči oblazil vaše kočje na obali in v grmovju skrit udušil svoj plen, če bi ravno hrepenel po krvi tvojih belokožcev.«

»Kaj želi tedaj moj brat od njih (belokožcev namreč) in nas? Čujem ga sicer govoriti, a ne razumem, kaj želi?« vpraša Lučistan.

»Potujmo skupaj in preganjajmo hudobne belokožce. Pridi na suho in pogovoriti se hočemo. Rjavi Lisjak bo govoril in povedal svoje misli tako, da se razumemo. Ne bojte se nič hudega, nobene zvijače, prav gotovo ne!« se je rotil po indijanski šegi.

»Po taki obljubi mu že smemo zaupati,« reče Lučistan gospodu misijonarju, »pojdemo, in slišali bomo pri ognju, ki si

ga napravimo, kaj želi poglavar Rjavi Lisjak«.

Posedli so vsi krog ognja in misijonar jim je ponudil tobaka, ki so si ga natlačili v pipe in jih prižgali z ogljem. Poglavar Rjavi Lisjak pihne v ogenj precej dima in reče: »Gospod črnosuknež, ta tobak je pa dober, da bi ga le tvoj nos še dolgo časa duhal, ko bo oni, ki ga imam v mislih, že zdavnaj razjeden in uničen od ran in bolečin. Poznaš dolgokrakega moža z malimi, zvitimi očmi in črno zavezo na ranjenem nosu?«

»Brovne!« vzklikne nehote deček.

»Kaj ga tudi ti poznaš,« reče Rjavi Lisjak in pogleda dečka postrani. »Lahko ga je poznati po nosu in tudi tebe poznam iz besedi, ki jih je govoril proti meni. Ti si deček, ki si izdal moža z zavezanim nosom velikemu poglavarju in njegovim podložnikom (predsednika in policijo združenih držav je imel v mislih) v Vašingtonu. Tvoj oče in črnosuknež sta ti pa pomagala. In v nagrado ste dobili zelenega papirja (amerikanski denar), pa veliko. A jetnik se jim je izmuznil iz luknje kakor podlasica, ki prežre omrežje, in ušel. Ponoči je prišel k meni in rekel: „Imam dosti zelenega papirja. Pelji me čez gorovje v deželo Jes-Jes (angleška pokrajina v Kanadi) in dam ti ga toliko, da si lahko kupiš najboljšo puško dvocevko, smodnika,

svinca, tobaka in sploh, kar ti poželi srce!' — ‚Dobro,‘ mu rečem jaz, ‚kmalu bodeva v deželi Jes-Jes.‘ — ‚Pa voditi me moraš po potih, da se snidemo z nekim malim dečkom in črnosuknežem, ki sta me izdala; govoriti imam z njima par besedi,‘ je še pristavil. Maščevati se hoče, kaj me briga, in obljubil sem mu, voditi ga do jezera, ki ga belokožci Marsisko jezero imenujejo, mi pa ‚jezero divjega mačka‘, preploviti ga mora vsakdo, ki želi v zlato deželo, bodisi, da pride čez beli prelaz, ali pa čez prelaz Kilkot. Pri odteku jezera je mogočna skala, raz katero se lahko pregleda vse vodno površje. Že oddaleč vas lahko zapazi mož z zavezanim nosom in se pripravi vas sprejeti.«

»In moj brat je vodil tega moža, ki ga dobro poznam, na oni prostor,« vpraša ves začuden Lučistan. Rjavi Lisjak pa je zrl zamišljeno v ogenj in pušil tobak.

»Ni še tam, pa tudi ne sam; skrit je v moji pokrajini,« reče Rjavi Lisjak. »Mislil sem si namreč: Belokožci so izvrstni preganjači in vohuni, pa zamorejo čakati begunca in mu vzeti glavo. V tem je prišla še cela tropa drugih belokožcev, ki so me prosili, naj jih vodim do jezera, in mi ponujali zelenega papirja, mojim podložnikom pa obljubili kupiti dobrih pušk. Vsi smo šli zdoma, pa ne samo možje, ampak tudi žene so morale nositi prt'jago in ka-

zati pot čez beli prelaz do Tlinskega jezera; a jaz sem vodil za njimi po skrivnih potih moža z zavezanim nosom. In kako dobro sem jo pogodil; vohuni in preganjači velikega poglavarja iz Vašingtona so zastavili belokožcem pot ter jih pustili naprej, ko so se prepričali dodobra, da nima nihče izmed njih zavezanega nosa. Obesili bi jih bili po bližnjih drevesih, in živel bi še moj brat Modra Sova, jaz bi bi pa ne užil in požrl toliko jeze in sovraštva kot sedaj!«

»So te ogoljufali za zeleni papir?« vpraša Lučistan.

»Ni še končan račun,« reče Rjavi Lisjak in obraz se nagrbanči v neprijazne gube, oči pa otemne. »Brat, imaš li kaj žganja? Že spomin sam na zlobo in hudobijo belokožcev mi napolni usta z neprijetnim okusom, in ne morem govoriti, če ne dobim par požirkov.«

»Žganje (ali ognjena voda, kakor so ga imenovali Indijanci) je strupeno in zelo škodljivo rdečekožcem (Indijancem namreč), če ga pijo kot imajo navado,« reče prijazno misijonar Barnum. »Dam ti pijače, da te okrepča in prav nič ne škodi.«

In namešal mu je misijonar studenčnice v svoj kozarec s par kapljicami žganja ter mu ga podal.

Indijanec vzame, pokuša in reče. »Tvoja pijača hladi, ognjena voda pa

peče. Prav imaš, škodljiva pijača je to, a kdo se je more vzdržati in se zoperstavljati hudi žeji? — Pri Tlinskem jezeru se snideva s spremljevalcem z mojimi ljudmi in ostalimi belokožci, ki so jim kazali pot moji ljudje. Moj spremljevalec z zavezanim nosom se boji svojih bratov in želi se sam prepeljati črez vodo. Prepričam ga pa, da se mu ni bati nikake izdaje, in sprijatelji se ž njimi. Na Marsiskem jezeru se ločimo; odtam pelje ena pot proti vzhodu na Atabasko, druga pa proti severu v smeri z vodnim tokom. Dobro, mož z zavezanim nosom je šel na splav z drugimi belokožci in vozili smo se skupaj na Marsiskem jezeru. Seboj vzamem samo šest bojevnikov. In tako se vozimo na dveh splavih po Tlinskem jezeru navzdol, po deroči in šumeči reki po Flagiškem jezeru, zopet po deroči reki, dokler ne dospemo na spodnji konec jezera divjega mačka.«

»Lučistan dobro pozna to pot in dvomi, da bi šli belokožci na splave in se vozili po deroči vodi, ki drvi med velikan-skimi skalami.«

»Belokožci niso poznali teh voda,« nadaljuje Lisjak. »To je bilo vpitja in kričanja, ko drvimo po bliskovo mimo skal, in obledeli so zdaj še bolj iz samega strahu. Jaz sem se jim pa smejal in jih dražil, da dosedanja vožnja je le igrača v pri-

meri z vožnjo skozi votlino in brzino pod jezerom Marsi. Seveda povedati jim tega nisem smel, zakaj takoj so staknili glave skupaj in pri iztoku jezera Marsi so mi rekli, da jim moram napraviti čolne, ker se ne upajo voziti na splavih v deroči in drveči voddi, ter jih voditi na kraj, kjer se stekata reki Leves in Pelli in začenja velika reka Jukon. In kako naj ustrežem njih želji?»

»Seveda ni mogoče,« pritrди Lučistan. »Voziti se po veliki reki nazaj je nemogoče, po suhem bi pa trajalo potovanje toliko časa, da bi se luna lahko že trikrat pomladila in ti bi moral lakote poginiti v tem času.«

»Tudi to sem jim povedal, a zahtevali so, da jim naj napravim čolne iz lubja. Napravil sem jih, a še niso bili zadovoljni. Branili so se plačati dogovorjeno plačilo, če jih ne spremljam do velike reke Jukon. Pregovarjali smo se in sprli in potegnili so nenadoma vsi iz žepov ‚pokpok‘ (revolverje namreč), s katerim more vsak šestkrat streljati, in ustrelil mi je eden izmed njih mojega brata Modro Sovo, še preden sem mogel izpregovoriti besedo in potolažiti jezo. In kaj sem hotel storiti? Kakor sem hraber in tudi moji bratje z menoj, bi morali podleči dvajsetim belokožcem s ‚pokpok‘ v rokah, in vse bi nas pobili in pomorili. Požrl sem

nerad jezo in jim obljubil izpolniti, kar žele; a v srcu sem kuhal sovraštvo in maščevanje nad njimi.«

»In si jih res prepeljal po deroči vodi?« vpraša Lučistan.

»Kaj še,« odvrne Indijanec z zlobnim nasmehom. »Naslednjo noč sem pometal vse orodje v jezero in zažgal kočo, v kateri so imeli spravljen kruh in suho meso, ter s svojimi brati odplul v čolnih. Le žal, da je prehitro zavohal ogenj mož z rano na nosu, ki ga peče kot goreče oglje in ni mogel spati, ter jih še pravočasno zbudil, da so rešili nekaj kruha in mesa, drugače bi morali lakote poginiti, in maščeval bi bil smrt svojega brata nad njimi. Sedaj se pa že prežive, dokler ne priplove ladja s črnosuknežem in malim belokožcem, na katero planejo kakor podlasice na svoj plen. Mož z zavezanim nosom se maščuje nad svojima izdajalcema, Lučistana pa prisili z ostalimi svojimi tovariši s ,pokpok' v rokah, da jih dovede do reke in v deželo zlata. Ali ni res tako? Kaj poročete na to, tukaj zbrani?«

Misijonar vstane, strese roko glavarju Lisjaku in mu prijazno reče: »Vsi se ti prav lepo zahvalimo. Da nisi prišel k nam, bi nas vjeli naši sovražniki in pobili. Sam Gospod ti je vdahnil tako misel in poplačal te bo; tudi moj prijatelj te obdari z zelenim papirjem kakor zvestega vodnika. I

kako si nas pa vendar našel v tej samoti?»

»Nisem li znal, da je gospod črnosuknež obiskal svojega brata v Žino, kateri mu je dal za vodnika zvestega Lučistana. In Rjavi Lisjak bi ga ne znal slediti prav tako dobro in lahko kakor kosmatinca medveda? Ne samo z namenom opozoriti vas na pretečo nevarnost, sem dospel sem, ampak napasti skupno našega sovražnika in maščevati se nad njim. Ne uide nam ne! Moji ljudje, Rdeči Hrček, Šekasti Medved in Enooki Pes (tako so se imenovali Indijanci in podložniki glavarja Lisjaka) ga obkolijo kakor krokarji ubitega bivola. In mož z zavezanim nosom, kakor tudi tisti, ki je ustrelil Modro Sovo, mojega brata, naj se pokorita za svoja dejanja po šegi naših očetov obešena na kolu.«

Divje so se mu bliskale oči, ko je govoril, in njegovi podložniki so mu pri-trjevali. Celo krščanski potniki so bili pripravljeni maščevati se z Indijanci nad hudodelci. Misijonar jih pa opomni krščanske dolžnosti in reče: »Gospod jih že kaznuje in poplača njih dela o svojem času. Samo On ima pravico maščevanja; saj ni nihče ne izmed belokožcev ne rdečih Indijancev vsegaveden, kakor On sam. Ne bo mu ljubo in tudi kaznoval bo Rjavega Lisjaka, če se vmešava v njegove pravice. Jaz in moji bratje ne gremo ž njim.«

»Kaj pa, če vlovi moj brat morilca in ga izroči v deželi Jes-Jes sodniji, da ga kaznuje; bo-li gospod črnosuknež zadovoljen.« In misijonar mu je pritrdil.

»Pa z zvijačo ga moraš, ne z močjo ali silo,« nadaljuje misijonar. »Le pomisli, jaz sem miroljuben človek in se ne bojujem; deček je še preslab in naši ljudje Eskimi so dobri brodniki in ribiči, pa nikakor hrabri bojvniki, ki bi znali biti kos svojemu sovražniku in ga premagati. Lahko sešteješ na prste svoje roke, kakšne moči imaš.«

»Kar je govoril gospod črnosuknež, nisem umel,« odvrne mrmraje glavar Lisjak. »Dobro pa tudi vem, da se žele maščevati belokožci nad rjavim možem. In moji ljudje niso več tako hrabri in maščevalni, kar so bili obliti z vodo (krščeni namreč) in začeli moliti — mogoče je tudi, da jih ima veliki Gospod rajši, ker njemu prepuščajo maščevanje, dasi je sladko. Opomnil sem vas, in sami uvidite, kako lahko ste se izognili pogubi, ki vam je pretila. Vzemite nas s seboj do jezera divjega mačka. Kar potem stori Rjavi Lisjak, je njegova stvar.«

Niso mu mogli odreči in zavrniti njegove prošnje, ampak odrinili so skupno takoj, ko je bil dogotovljen tretji čoln, iz zaliva potoka na široko vodo v svojih čolnih iz ljubja.

9. Na deročih vodah.

Prijetna je bila vožnja po Benetskem jezeru in rekah do Marsiškega jezera. Misijonar Barnum je sedel z Martinom v čolnu, veslal pa je sam Lučistan. Opazovala sta naravo in čudila se tako divje romantičnim krajem. Velike in začrnelo sivkaste skale so kipele iz morja. Desno in levo na obali pa so rastli mogočni gozdi črnih jelk, tupatam pomešani z svitlosivkastimi brezami, ki so se vzdigovale proti nebu in ponosno zmajevale z vršički v sapi hladnega vetriča ter se pripogibale in uklanjale hudim morskim vetrovom nad morje in njegovo skalovje. V višavah skoraj iz sinjih oblakov pa so zrlí v dolgih vrstah z večno zamrznenim snegom pokriti ledeniki oblastno v nižave.

»Kako divno je tu! Rad bi imel očeta pri sebi,« reče Martinek. »Bog vé, kje je sedaj in kako se godi materi in sestrici Mariji v Novem Jorku?«

»Gotovo dobro,« odvrne misijonar. »Nekako sedaj sta morali dobiti vajino pismo z denarjem in veselili se bosta. In oče je tudi že moral dospeti z ladjo Vala v reko Jukon; sedaj pa po reki navzgor. Vožnja sicer ni naporna, a dolgočasna, med brezkončnim močvirjem, nad katerim brenče oblaki samih nadležnih muh.«

»Oh Bog se usmili! In te bodo očeta in usmiljenke pikale in nadlegovale! Se pa že raje vozim po jezeru in deročih vodah med gorovjem, kakor med nadležnimi muhami. Pa odkrito povem: nič ne slutim kaj dobrega, tako nekako tesno mi je pri srcu. Brovne z ranjenim in zavézanim nosom se gotovo še maščuje nad menoj, ker smo ga izdali policiji.«

»Ta človek je obžalovanja vreden,« reče misijonar. »Strast in pohlepnost po denarju in bogastvu sta ga spravila tako daleč, da nima pričakovati nič drugega kakor žalosten konec svojega življenja. Odpustiti mu moraš in moli zanj; kar je tudi edino prav! Moli pa tudi k angelju varhu, da te varuje nezgode. Vse mogoče, da potrebujemo njegove pomoči. Glej, kako spretno vozijo Eskimi z našimi čolni. V kratkem smo v Marsiškem jezeru, samo da bi bilo že konec tega skalovja.«

A motil se je misijonar. Predno so pripluli do Marsiškega jezera, so morali črez Tagiško in Vindsko jezero, potem zopet skozi ožino mimo skalovja po deročih, drvečih in penastih valovih, in šele proti večeru tretjega dne, odkar so odpluli iz kraja, kjer so si zgotovili čolne, so zagledali Marsiško jezero. Prav spretno so vozili Eskimi svoje čolne na drvečih valovih. Kakor igrača so plavali čolni in z nepopisno spretnostjo so držali mali mo-

žički Eskimi za vesla ter obdržali vedno ravnotežje v čolnih, da se ni zajemala voda vanje.

Tudi Indijanci so se čudili spretnosti in urnosti Eskimov, ko so videli skakati in leteti čolne nad meter visokimi padci ali slapi brez vsake poškodbe, in njih poglavar Lučistan reče: »Črnosuknež, nič se ti ni bati vožnje po deročih vodah. Moji bratje Indijanci so izvrstni vozniki, a na vodi se ne morejo meriti z Eskimi. In kaj praviš ti, poglavar Rjavi Lisjak?«

Rjavček zmaje z glavo in reče: »Gotovo pripeljejo črnosukneža v zlato deželo, da jih le ne napadejo hudobni belokožci in mož z zavezanim nosom iz zasede, kakor lisica neoprezno jerebico.«

Nato zapove voziti zmerneje, ker so se bližali Marsiškem jezeru, ki je bilo od deset do dvanajst ur dolgo, ravno toliko široko in na nekaterih krajih samo močvirje. A tudi tu so strmele mogočne pečine od vzhodne in zapadne strani nad mirno morsko gladino.

»Svojim bratom sem naročil,« reče Rjavi Lisjak, »vsak večer pred solnčnim zahodom se ozirati proti onemu hribu z brezo, in oblak dima jim naznani moj prihod. Počakajmo tedaj tu, dokler ne zvemo, kje je mož z zavezanim nosom in njegovi tovariši, in ne vozimo se po jezeru navzdol,«

Slušal ga je glavar Lučistan. Potegnili so čolne k obrežju in si napravili par šotorov iz vej; glavar Rjavček pa je šel na hrib, kjer je rastla osamljena breza, napravil ogenj in mogočni oblaki dima so se jeli vzdigovati. Neznosna je bila Martinku noč ali polumrak, noči tako 'ni bilo. Pomorske muhe in komarji, ki žive nad močvirjem v toliki množici, da zatemne solnce kakor oblaki, so ga neprestano pikale in razjedale trudnim popotnikom neusmiljeno obraz in roke.

»Privaditi se je treba,« reče misijonar. »In prav nič ne bo nikjer bolje, dokler ne pride mrzla zima in zaduši mraz nadležne živali.«

»Grozno!« vzdihne Martin. »Kratko je poletje tu, pa nadležnejše in hujše, kakor dolga strašna zima.«

»Tudi nekateri misijonarji so tega mnjenja. Jaz pa hvalim Boga, da pošlje v letu to nadlogo, ker drugače ne strpim in prenesem zime. In vendar se mora vse pretrpeti in prenesti, da rešujemo duše ubogih Eskimov in jih vodimo k Bogu v nebesa, ki so gotovo vredne več kakor zlato, po katerem tako hrepene zlatokopi, ki jih pa stane silno veliko.«

Pritrditi mu je moral Martinek in voljnejše je prenašal skeleče bolečine samo, da se mu izpolni najpristrčnejša želja. Od dne do dne je rastlo v Martinku hrepenenje,

odkar je potoval z misijonarjem, prositi Boga, da postane tudi on misijonar.

Proti večeru drugega dne pa pride Pisani Medved, tako je bilo ime Indijancu podložniku glavar'a Rjavega Lisjaka, z raznimi poročili. Videl je namreč dim in moral je hoditi več ur po gozdu, preplavati tudi široko reko, da je došel na grič z osamljeno brezo.

Sedel je k ognju in jedel ribo, ki mu jo je spekel Lučistan nataknilo na palico v žrjavici. Tudi ostali Indijanci so sedli krog ognja in molčali.

»Moj brat je lačen,« začne poglavar Rjavček. »Najesti in napiti se mora, da more govoriti.«

Kakor pribiti so sedeli vsi, dokler se ni najedel in napil zmučeni Indijanec, ter se začel vzdigovati dim in kaditi iz njih pip, znak časa posvetovanja. Odkašljal se je prišlec, Pisani Medved, in začel s poročili.

»Belokožci so spretnejši in urnejši, kakor si je mislil moj brat Rjavček. Poberal jim je sekire in mislil, da jih je oropal vsega ter smatral za vjetnike; a imajo še velike krive nože, s katerimi režejo debele veje, ker dreves ne morejo sekati, in spleto splave, s katerimi se drznejo na najbolj deroče vode.«

»Tako!« vzklikne osupnjen Rjavi Lisjak. »Mislil sem, da čakajo čolnov črno-

sukneža (misijonarja namreč), jih vzamejo s silo in prisiliijo veslače Indijance, prepe-
ljati jih črez deročo vodo.«

»Dolgo so čakali in zrlí s skale po je-
zeru navzgor,« reče prišlec Pisani Med-
ved, »a čolnov le niso pričakali. Tudi nam
ni bilo nič kaj prijetno čakati, in že
smo mislili, da si zgrešil Kilkot in se izgu-
bil. Ko jim je pa začelo zmanjkovati kruha
in suhega mesa, so sklenili belokožci od-
riniti. Saj tudi najvztrajnejši lovec popusti
prostor, kjer pričakuje plaho srno, ako je
ni in mu začne kruliti v želodcu in se ogla-
šati lakota.«

»In belokožci so se odpeljali po reki
navzdol po deročih in šumečih vodah —
izgubljeni so in zastonj sem čakal in želel
se maščevati nad njimi,« reče poglavar
R'avi Lisjak.

»Kako so se vozili, ravno ne morem
nič reči,« nadaljuje Pisani Medved. »Moja
dva tovariša in brata, ki si jih tudi pri njih
pustil, sta jim sledila ob reki črez gorovje
in poročata lahko vse natanko, ko se vr-
neta; jaz pa sem zrl na grič in na dano
znamenje z dimom hitel sem.«

»Prav si ravnal, moj brat,« ga pohvali
poglavar. »Gotovo si truden, pojdi, zaspi
in počivaj! Ko pa dospeta še ostala dva,
se vrnemo takoj v Sitko. Veliki Gospod
se je že sam maščeval nad belokožci. Brez
strahu se lahko vozi črnosuknež misijonar

jutri naprej, in ni se mu bati človeka z zavezanim nosom.«

Končal je Rjavček in legli so krog ognja. Martinek je pa molil še za duše nesrečnih utopljenцев. Imel pa je grozne sanje. V spanju je videl gospoda Brovna se potapljati in boriti z velikimi valovi. Iztegnil je roko in ga hotel potegniti v čoln ter ga rešiti pogina; a čoln se prevrne in Martinek je kričal v spanju, da ga je moral misijonar vzbuditi.

Ko sta dospela drugi dan tovariša Pisanega Medveda, sta pravila o nesreči, ki jo je poglavar Rjavi Lisjak že naprej slutil in napovedal.

»Splav je zadel na prvo skalo in mislim, da se je moral razbiti,« je pravil Indijanec. »Kričali so in vpili na pomoč, da sem jih slišal vrh gore. Zgrabil jih je vrtinec in zanesel med deroče valove. Splav so obračali valovi kroginkrog ter ga metali semtertja, ker niso znali veslati in rabiti dolgih drogov ter se braniti pogubnih valov. Le še par trenutkov in požrla je deroča voda ljudi in splave. Semtertja so se prikazali nekateri na površju vode, se oklepali kakega debla, a zopet izginili pod vodo drug za drugim. Pač dvomim, da bi se bil kdo rešil; plavali so po vodi le ostanki razbitih splavov.

»Je pa li mogoče, da se je rešil kdo na obrežje,« reče misijonar Barnum,

»Imajo belokozci peroti?« vpraša zvedavo Indijanec. »Da bi gospod črnosuknež videl skalovje in pečine na obeh straneh reke, pa bi verjel, da je rešitev brez peroti nemogoča.«

»Bog jim bodi milostljiv!« vzdihne misijonar, in Martinek pristavi z vso ponižnostjo svojega srca: »Amen«.

10. Razni dogodki na vodi.

Poglavar Lučistan vstane in reče misijonarju: »Veliki Bog je pokončal tvoje in dečkove sovražnike z vodo. Prav veselji me, da se sedaj vozite brez skrbi lahko sami; mi se pa vrnemo.« Podal je misijonarju in dečku roko v slovo in vsi ostali Indijanci po vrsti. Misijonar Barnum je pa napisal par vrstic gospodu Rene in pristavil, da naj obdaruje vsakega Indijanca s tobakom v znak hvaležnosti za trud in napor, ki so ga prestali na potovanju, ter končal z besedami: »Tudi glavar Rjavi Lisjak in njegovi bratje naj dobe tobaka pri Sivobradcu (tako so imenovali Indijanci misijonarja Rene), da vedo, da je tudi mnogo dobrih belokožcev. Z Bogom!«

Rjavček se je rotil in mu zagotavljal, da ga je vedno spoštoval in visoko cenil, ter obljubil, da hoče premišljati s pipo tobaka v ustih pri ognju, ali naj ne pristopi

s svojimi brati k veri, ki jo uči Sivobradec, misijonar Rene. Lučistan in njegovi bratje so odšli, Rjavček pa je še čakal enookega Indijanca.

Ko je pa bil misijonar Barnum s svojimi Eskimi že v čolnih in so hoteli ravno odpluti na široko vodo, se je vrnil enooki Indijanec. Potrdil je, kar je pravil njegov prednik; »vendar je pa, kake pol ure od kraja nesreče zlezel eden belokožcev na skalo, strmečo iz morja, do katere nisem nikakor mogel priti, da bi mu vzel glavo. Poginiti bo moral lakote in pasti zopet v vodo,« je končal Indijanec. Potrdil mu je tudi Rjavček in odšel s svojimi brati čez gorovje.

Misijonar Barnum je silil Eskime k hitrejši vožnji. »Morda ga še rešimo,« je šepnil misijonar dečku na uho. Dasi so vozili urno in hitro, vendar se je že zmračilo, predno so pripluli do konca severne strani Marsiškega jezera. Ustavili so se in glavar Eskimov, z imenom Mufijo, reče: »Trudni smo, počivajmo par ur! Vozimo sedaj vsi zmučeni in utrujeni naprej, pa ne obljubim, da bi mogli kljubovati valovom deroče vode in jo srečno preploviti,« in misijonar mu pritrdi in se uda.

Ob vznožju pečevja so obstali, kjer so že večkrat zlatokopi počivali več tednov skupaj. Še so stale kočee, narejene iz vej. in Eskimo, ki mu je rešil Martinek na pre-

lazu življenje, je hitro odbral dve najlepši za misijonarja in dečka ter jih postljal s svežim mahom in suhim listjem, Martinek mu je pa pomagal.

Po kratkem počitku jih zbudi poglavar Mufijo. Predno so odpluli na deročo vodo, hoče opraviti misijonar daritev sv. maše. Potegnili so čoln iz vode, ki je služil za oltarno mizo. Nanj je postavil duhovnik svoj mali oltarček, katerega je nosil vedno s seboj, ga pogrnil s prti, postavil nanj križ in svečnike, Eskimi so ga pa okrasili z zelenimi vejami in različnimi cvetlicami. Martinek je prosil za sveto obhajilo. »Tesno mi je pri srcu in zdi se mi, kakor bi danes še posebno potreboval nebeške pomoči,« reče deček. Misijonar mu je rad dovolil in ga spovedal. Molila sta nekaj časa skupaj in duhovnik se je napravil v mašno obleko, Martinek pa prižgal sveče in pripravil vode in vina v posodi. Z veliko ponižnostjo so klečali Eskimi okrog oltarja in pobožno sledili svetemu opravilu. Po nastopnih molitvah jim je molil Martinek naprej »oče naš« v njih jeziku; spisal mu ga je bil misijonar. Glasno so mu odgovarjali dobri divjaki skupno; to je bila njih navadna jutranja molitev, in angelji v nebesih so se jo gotovo bolj veselili, kakor molitve marsikaterega učene ga in olikanega kristjana. Ko je pa pri povzdigovanju pozvanjal Martinek, duhov-

nik pa povzdignil sveto hostijo in kelih s sveto Rešnjo krvjo, so se vsi ponižno do tal priklonili in v srcih hvalili Boga, ki tako čudapolno obiskuje na zemlji svoje otroke. Zapeli so malo pesmico, znak vdanosti v voljo božjo, ki jo jim je zložil misijonar. S pobožno ginljivostjo jih je poslušal Martinek in še nikdar ga ni nobena daritev sv. maše tako globoko ganila ter ga polnila z nekim tihim svetim navdušenjem, kakor današnja na samotni obali Marsiškega jezera, v sredini pustinje severozahodne pokrajine Kanade. S solzami v očeh je prejel sveto Rešnje Telo, se udal popolnoma v bodočnost in prav goreče molil za očeta in mater.

Po sveti maši in zavžitem zajuterku je silil Mufijo naprej. Zgodaj je še bilo, a solnce vzhaja na severu takoj po drugi uri čez polnoč in bil je že svetel dan. Glavar Mufijo je skrbel, da je šlo v prvi čoln le par njegovih ljudi. Dobri veslači in izvrstni plavači so sicer vsi bili ter znali čoln, dasi so ga že zgrabili valovi in ga metali semtertja, spraviti v pravi tir s svojo spretnostjo in urnostjo; a v prvem so morali biti najizvrstnejši, med njimi sam Mufijo, in dajati znamenja ostalim brodnikom v drugih čolnih s klici ali raznimi znamenji pravo smer. »Vzdigovanje desne roke pomeni, da vozimo na desno, leve pa na levo,« jih je podučil misijonar »In znali

bomo, kako nam je voziti, katere smeri se držati, in izključena je nevarnost, da se potopita drugi ali tretji čoln, samo sedeti mora gospod misijonar z dečkom mirno in ne vstati, naj se primeri, kar hoče,» je odgovarjal Mufijo. »V dno čolna zložimo svojo zgornjo obleko, kamor sedeta oba gospoda, misijonar in deček, ter se pogovarjata z molkom v roki z Materjo božjo, mi pa se trudimo z rokami in očmi ter napenjajmo svoje moči. Je prav tako, in sta gospoda zadovoljna?« vpraša še končno Mufijo.

Misijonar Barnum pritrdi vsem njegovim odredbam in opozori še Martinka na tako točen prevdarek. Ko pa začne siliti deček v tretji čoln, se mu misijonar upre in reče, naj ostane deček raje pri njem. Toda glavar ne neha siliti in prigovarjati misijonarju, naj pusti dečka v tretji čoln, da bodo vsi trije enako obloženi; a glavni vzrok zamolči, namreč v slučaju nesreče, ki zna vsekako zadeti ta ali oni čoln, jim bo lažje rešiti enega človeka iz vode, kakor pa dva. Kot bistra glavica je misijonar uganil njegove misli, se udal njegovi zahtevi in dečku toplo priporočil, naj sedi mirno in nepremično.

Tako so plavali čolni v razdalji 20 korakov drug za drugim proti iztoku jezera, ki je bil Bog ve še kako oddaljen. Mo-gočne skale so se vzdigovale na obeh stra-

neh jezera in kakor bi hotele zabraniti vsak odtok. Kar zapazijo skalovje, proti kateremu je drvela voda s strašno naglico in nosila čolne, ki so frčali bliskovo z vodo brez vsakega veslanja.«

Martinek prestrašen zavpije: »Tam-le poginemo!«

Eskimo se nasmehne in ne trene z očesom od prvega čolna, ki se je bližal duplini, v katero je drla voda. Parkrat se zasučje in nenadoma izgine v votlino; tako tudi drugi. Zdaj pride čoln z Martinkom na mesto, kjer sta izginila v votlino prva dva čolna. Martinek ves prestrašen, poln strahu silno zakriči po pomoči, a tudi njegov čoln izgine po bliskovo v votlino. Tema je zavladala po votlini, in oko, vajeno svetlega solnca, se je moralo navaditi. Ko so se nekoliko razgledali, je Martinek s strahom opazoval prirodne moči in se čudil skoraj navpičnim stenam na obeh straneh, visokim nad 30 m. V sredini pa je drla divja reka z velikimi valovi mogočno naprej in se igrala z lahkimi čolni. Nad glavami drznih brodnikov pod obokom, ki sta ga tvorili skupaj se stikajoči skalni steni, je letala četa različnih sov in raznih nočnih ptic, ki so prestrašene frfotale semtertja ter s skovikanjem in zamolklim kričanjem polnile z neko grozo Martinkovo mlado srce. V špranjah in razpokah skal pa so bila gnezda, v katerih so čivkali po-

žrešni mladiči. Kar vrtelo se je Martinku v glavi pri pogledu na strašne skale in radi hitre vožnje; drvili so naprej, kakor najhitrejši vlak. Nehote se je prijel z obema rokama roba čolna in strahoma zrl svojega brodnika, ki je sedel mirno in z vso pozornostjo, da se še treniti ni upal z očesom, opazoval brodnika v prvem čolnu, da zamore takoj s prvim sunkom kreniti svoj čoln v smer, ki mu jo pokaže z danim znamenjem. Brodnik Eskimo v prvem čolnu je stegnil v stran levo roko in bliskoma sta krenila sledeča mu čolna na levo stran. Minuto pozneje pa je zapazil Martinek na desni strani mogočno se peneče valove, ki so drvili čez velik slap in padali globoko z velikim šumom. Tu so se vozili zlato-kopi, si je mislil Martinek in odleteli so hipoma naprej.

In tako so se vozili kako uro, čolni pa so švigali zdaj sem zdaj tja, levo in desno, ter se izogibali skal, strmečih iz sredine reke. V trenutku izgine prvi čoln in takoj za njim drugi. Martinek bolestno zastoče; mislil je, da sta se potopila. Po kratkem času jih pa zopet zagleda; izginila sta mu bila izpred oči v ovinku na desno, kakor se je krivila votlina; in misijonar Barnum mu prijazno migne z roko. Globoko vzdihne deček in se polagoma navadi težavne vožnje; veslači so pa igraje vodili svoje čolne mimo pečin in se vozili po sredi reke

z največjo lahkoto. Ob straneh so se pa zaletavale vode v peči, in odletavale z belimi penami vstran, da so se na videz tresle mogočne čeri. Večkrat je pa tudi voda odtrgala veliko skalo, jo valila nekaj časa naprej in jo končno pustila obležati, ko se je polagoma množila in izpremenila v otok, mimo katerega je drvela voda. In prav nevarna je bila vožnja na takih vodah. Večkrat so morali zastaviti vesla in uporabiti vso moč, da so se obdržali v sredini mirno tekoče vode.

Vselej je prevzel neki strah misijonarja in dečka pri pogledu na tako iz skal nastale otoke v sredi deročih voda, in misel na nesrečnega zlatokopa, ki se je rešil iz valov in čaka rešitve na čeri takega otoka, kakor je pravil Indijanec, jima je pretresala mozeg v kosteh. Bil je pa že tretji dan po nesreči, in nihče ni mogel več upati, da je nesrečni zlatokop še živ. Vendar pa je zagledal misijonar tičati med skalami bruno, obdelano in podobno razbitemu čolnu; a predno je mogel dati znamenje, da naj ustavijo in si ga ogledajo, jih je zanesla voda že daleč naprej; za-
stonj, — nazaj niso več mogli. »Prav gotovo so morali vsi umreti,« reče misijonar in začne moliti rožni venec za duše nesrečnih popotnikov.

Votlina se je zavila hipoma na desno stran, v levo se pa zaganjala z močjo de-

roča voda; in poznalo se je, da je tu trgala kamenje in skalovje, ga znosila ne daleč naprej v mali iz vode kipeči otok, na katerega je brodnik prvega čolna pravočasno opozoril brodnike v ostalih dveh čolnih in smuknil bliskoma mimo njega. Ni pa videl na otoku človeka, ki je vil roke in klical na pomoč, kar se tudi ni čuditi, ker je deroča voda prevzela in zatopila slaboten glas na pomoč kličočega človeka z svojim hitrim drvenjem in glasnim šumenjem. Ko pa zagleda drugi čoln nesrečnež na skali, odtrga hitro kos srajce in maha ž njim na pomoč. Veslači so ga zapazili, zastavili vesla ter stegnili roke proti otoku. Tudi misijonar je prosil brodnika, naj jih vodi do otoka; a on je zmajal z glavo in rekel, da bi bil čoln preobložen in kakor blisk je šinil čoln mimo skalnega otoka.

Vse so videli potniki v tretjem čolnu, drčati prva dva čolna naprej, ne meneč se za nesrečneža na skali, ki je klical na pomoč. Predno pa je mogel zaklicati Martinek svojemu brodniku, da naj vozi s čolnom do otoka in nesrečneža reši, je že obstal čoln pri neki skali. Eskimo ogleduje in poskuša, kako bi se prišlo do nesrečneža.

»Ni mogoče,« reče in zmaje z glavo. »V tej deroči vodi s takim pečevjem, se mora razbiti tudi železna ladja, kaj še-le naš čoln iz lubja?«

»Poskusimo,« reče Martin. »Glej, človek je že tako onemogel, da niti stati ne more; in kako maha z robcem; rešimo ga! Ima velik kol, in daje znamenje, prijeti ga mimogrede«

In čoln je šinil mimo čeri. »Na drugi strani, kjer voda tako ne dere, se ustavimo, in vzamemo nesrečneža v čoln.«

»Da bo le imel še toliko moči in držal kol s čolnom, ki ga drvi deroča voda z močjo naprej. Kaj pa, če se nam čoln prevrne in nas zgrabi za skalo vrtinec? — ne upam si. Pojdimo naprej, in ko pridemo do primerne prostora ob obrežju, se ustavimo ter se vrnem po suhem do nesrečneža. Privežem si vrvico in plavam do otoka ter rešim moža.«

»Ali ne vidiš, da se že radi oslabeledosti ne more skoraj geniti?« mu odvrne Martinek. »Vsled lakote umre predno se mi moremo vrniti. In vožnja traja lahko še več dni! Mož pa tudi obupa, ko nas vidi drčati naprej, in se prav nič zmeniti za njegovo rešitev.«

Brodnik pobesi zamišljeno svojo glavo in vpraša svojega brata Eskima, kaj naj store? Vsi so zrlí proti mestu, kjer je ležal slaboten mož in majali z ramami. »Ko bi ne imeli v čolnu malega očeta, kaj nam, če se prevrne čoln; vjame in prestreže ga Mufijo, mi pa plavamo kot ribe in ga zopet doidemo,« reče eden izmed

Eskimov. »Naš mali oče pa ne zna plavati in zato ne moremo poskušati rešiti človeka na skali.«

»Res je tako,« mu pritrdi drugi in nadaljuje: »Ne postavljajmo življenja malega očeta v nevarnost radi belokožca, ki je, če se ne motim, mož z rano in zavezanim nosom.«

»Je že res!« vzklikne Martin, »gospod Brovne, spoznal sem ga tudi jaz. Rešiti ga moramo na vsak način, Eskimo! Prijatelj moj! Reši ga! Hvaležen ti bom, kakor bi rešil mene samega. Nikdar in nikjer bi ne imel miru, da ga ne poskusimo rešiti. Kako prosi in vije roke! Potrudi se, dragi Eskimo! Tudi jaz znam plavati, saj sem plaval že v Savi.«

»Mož z zavezanim nosom je vendar tvoj smrtni sovražnik,« mu odvrne strme ponižni Eskimo.

»In ravno raditega!« pravi deček in objame proseče kolena malega brodnika. »Kristjan sem, in Kristus je trpel za svoje sovražnike. In tu se gre mogoče za večno smrt njegove duše.«

Še ne pred dolgim časom v sveti veri podučeni Eskimi so ga razumeli, mrmrali nekaj časa in se mu končno udali. »Dobro,« pravi eden izmed njih odločno. »Če res zna mali belokožec plavati in se ne boji za svoje življenje samo, da reši svojega sovražnika, pa poskusimo. Odloži

vrhno oblačilo, in za vsak slučaj se primi in drži dobro ta-le les. Eden izmed nas pa sede prav spredaj in izkuša prijeti drog, ki ga pomoli nesrečnež s skale. Drugi veslajte z vsemi močmi, skušajmo priti kar najbližje skalnemu otoku. Pokrižajmo se, kakor nas je učil gospod črnosuknež, in na delo!«

Vsi so se prekrižali in napravili prav lepo znamenje sv. križa. Zastavili so krepko vesla, in čoln je šinil proti otoku. Valovi so pluskali, se zaganjali v čoln in le urni spretnosti veščih Eskimov se je zahvaliti, da ga niso že v začetku obrnili in potopili. Z velikim trdom in naporom so veslali; voziti so morali proti vodi, in prišli tako blizu nesrečnežu, da jim je pomolil palico. Urno jo je zagrabil Eskimo in čoln se je zasukal, mirno splaval mimo čeri, ter že skoraj dospel v mirno vodo v sredini reke. Še par trenutkov, in posrečilo se bo vse, kakor je že naprej mislil Martinek. Že so bili skoraj brez skrbi in mirno sedeli v čolnu, toda grozen krik — drog ali palica, s katero je vlekel Eskimo v čolnu z vso močjo nesrečneža po vodi za čolnom, mu je radi onemoglosti spolzela z roke in Eskimo v čolnu je omahnil in padel v vodo; njegov tovariš ga je lovil in hotel prestreči — a v sredini kipečih valov se čoln prevrne; par trenutkov in deroča voda se je igrala s praznim čolnom ter ga premetavala semtertja.

11. Rešilni poskusi.

Kako hitro in nepričakovano se je vse izvršilo, je nemogoče popisati. Pa Eskimi so znali izvrstno plavati. Po kratkem času so že molili svoje okrogle glave iz deročih valov; videli so čoln plavati mimo skalovja in hlastno segali z rokami po njem. Eden izmed njih pa je plaval proti otoku; toda zastonj, predaleč je bil, in preslabe so bile njegove moči, da bi kljuboval deroči vodi ter zlezel na otok. Valovi so ga podili in gnali daleč vstran. Pogledal je nazaj in ni zapazil nikogar razun moža, ki so ga hoteli rešiti, kako se bori v smrtni obupnosti z valovi, in vije roke; a tudi ta mu izgine kmalu za ovinkom, ki ga je napravila voda na tistem mestu.

»Eskima z malim dečkom je gotovo že odnesla voda,« si je mislil. Zbral je vse moči in plaval hitreje, a zapazil samo tri glave svojih bratov Eskimov, nikjer pa glave dečkove, katerega je hotel rešiti na vsak način. Ozrl se je nazaj in videl samo umazano skalovje.

»Slabo znamenje,« si je mislil. »Kako bo naš oče, gospod misijonar, pretakal solze in tožil, ko pridem k njemu brez dečka in Eskima, ki ga je varoval.« Plaval je k obrežju in mislil, opiraje se na skale, priplavati na otok. Toda vse zastonj. Z naj-

večjo težavo je preplaval proti vodi par korakov po reki navzgor, a zanesla ga je zopet daleč nazaj. »Nič ne bo, si je mislil. Mogoče je, da sta se rešila Eskimo in deček na skalnati otok, kjer smo zapazili moža z zavezanim nosom, ali sta oba utonila. Ne morem jima pomagati in videl bom jokati našega očeta, usmiljenega misijonarja.« Plaval je z reko in skušal dohiti svoje brate.

Misijonar Barnum pa je preživel ves ta čas v največjem strahu. Sprva je silil in prosil glavarjã Mufija, naj plovejo nazaj na kraj nesreče. Glavar zmaje z glavo in reče: »Na takih vodah še železne ladje belokožcev na paro ne morejo plavati proti vodi.« Vendar so pa zastavili vesla in brodili v nasprotno smer ter ovirali vožnjo kar največ mogoče. Z največjo napestjo je gledal misijonar nazaj na kraj, kjer bi moral priplavati čoln. A ni ga bilo. »Gotovo hočejo rešiti moža s skale,« reče misijonar, Eskimi pa skomizgnejo z rameni in zmajejo z glavami. Čolna le še ni bilo, in novi ovinek reke je zakril misijonarjevim očem še skalo, izza katere bi se moral čoln že zdavnaj prikazati, ako bi se mudili z rešitvijo nesrečnega moža; tako si je mislil misijonar.

»Kako pa ti misliš, poglavar Mufijo?« vpraša misijonar ves bled in prepaden samega strahu.

Mufijo malo pomolči, potem pa reče: »Nisem mislil, da je brodnik Eskimo v zadnjem čolnu tako nespameten. O, zakaj sem velel iti dečku v njegov čoln. Počakati moramo, da vidimo, kaj bo.«

Gledali so in opazovali z bistrimi očmi na kraj nesreče, odkoder jim je pa štrlelo le samo skalovje nasproti. Hipoma zakliče glavar Mufijo: »Čoln že plava!«

Tudi misijonar ga je zagledal in hotel takoj vstati, da vidi, koliko je še ljudi v njem; a Mufijo mu ne pusti in reče: »Sedite mirno! Vse vam povem natanko, vsak čas nas doidejo.«

»Samo trije so v čolnu!« zastoče misijonar

»Četrty plava za čolnom,« pristavi Mufijo, »je že splezal v čoln mali Eskimo — so že tu!«

Po bliskovo je drvel čoln s štirimi Eskimi, premočenimi do kože, in voda jim je kapala raz njihovih las.

»Kje je deček?« zavpije misijonar, še predno so ga mogli slišati, po so ga vendar razumeli in nekaj časa z žalostjo na obrazih molčali.

»Pri Eskimu, svojem varuhu,« odgovori končno eden izmed prišlecev, ko sta stala čolna že tik drug poleg drugega, in Eskimo, njegov varuh, je na skali pri možu z zavezanim nosom ali v hiši veli-

kega Boga, o katerem je nam gospod črnosuknež že toliko pravil. Prosim torej gospoda misijonarja, naj ne joka. Deček je gotovo, ali na skali pri svojem varuhu, odkoder ju gotovo rešimo, ali pa v nebesih, kjer se tudi zopet vidimo.« Nato jim pa popiše natanko vso nesrečo, ki jih je zadela. Ko pa sliši misijonar, kako ljubeznjivo se je potegoval deček rešiti moža s skalë, dasi je bil njegov sovražnik, ga oblijo solze. »Prav ima moj brat,« reče misijonar dalje. »Če je deček vtonil, se gotovo zdaj že veseli v nebesih. Kako pa naj sporočim v deželi zlata očetu o njegovi smrti?«

»Morda se je pa le posrečilo njegovemu varuhu,« reče Eskimo. »Vsekako ga je gotovo poskušal rešiti, ker drugače bi bil že za nami; plavati zna pa tudi tako dobro kot jaz.«

»Prav govoriš,« mu pritrdi glavar Mufijo. »Da je naš brat Eskimo zaostal, je gotovo dobro znamenje, in upam, da ni še vse izgubljeno. Po suhem moramo hiteti nazaj do kraja nesreče kar najhitreje mogoče.«

Vsi so mu pritrdili. Iskali so ob obrežju prostora, kjer bi mogli izstopiti, in tudi že tupatam poskušali priti do obrežja; pa vse zastonj. Voda je drvela naprej, ž njo čolni s popotniki, in prišli so na najnevarnejši kraj, kjer je že več sto zlatoko-

pov našlo smrt in izgubilo življenje v de-ročih valovih, kar spričujejo na obali razni križi, spomini nesrečne smrti. In šele po preteku več časa so prišli daleč za otoč-jem iz same lave, v bližini Labarskega je-zera, največjega izvira reke Jukon, do kraja, kjer so mogli izstopiti.

Nekaj malega so povžili, pa šli takoj nazaj, misijonar in štirje Eskimi. Zastonj je prigovarjal glavar Mufijo misijonarju, naj nikar ne hodi ž njimi, ker jih bo samo oviral na potu; on pa je hotel iti in šel je. »Šest ur smo se vozili po reki, po suhem pa rabimo gotovo najmanj štirikrat toliko, da pridemo do kraja nazaj, kjer so se zvr-nili in ostala deček in njegov varuh,« je govoril Mufijo.

Hoditi so morali daleč okolu po straš-nih, gosto zaraščenih šumah, plezali čez visoke skale v globoke prepade in večkrat z orodjem sekati drevesa ter si napraviti pot. Pokrajino proti zahodu so namreč večkrat pretresale vulkanske moči in jo skoro razdejale. In šele na večer tretjega dne je misijonar prišel do kraja nesreče.

Niso se motili — ugledali so kamen, kakor so imenovali Eskimi Basalsko otočje, na katerem so videli moža z za-vezanim nosom. Kje sta pa deček in nje-gov varuh Eskimo? Nikjer žive duše, vse prazno. Zastonj jih je klical misijonar po imenu. Eden izmed Eskimov si priveže

vrvico in splava na otok ter prinese malo svetinjo nazaj.

»Ostanek dečkovega molka,« reče. »Gotovo je, da je bil deček na skali. »In kje je sedaj, se ne ve.«

Iskali so in se trudili, da bi prišli na sled izgubljenih, a vse zaman. Končno se je moral misijonar odločiti z žalostnim srcem vrniti se nazaj k čolnom.

12. V mestu Davson Citi.

Medtem pa je ladja Vala plula mimo verižastih otokov Aleutov v Beringovo morje in od tam srečno dospela do izliva reke Jukon. »Nič kaj pretežavna vožnja ni bila,« reče kapitan gospodu Hribarju, ki se je opiral na palico in ga je peljal za roko misijonar Latti prvič po bolezni na krov ladje. »Zadnja leta smo morali čakati večkrat več tednov sredi vode radi ledu; pa potrpeti je treba. Gospod Hribar, predno pridemo v Klondike, že lahko hodite in marširate kakor kak vojak!«

Na vsak način pa se mora človek uriti in navaditi potrpežljivosti na morju. Brezkončna, enakomerna vožnja, dolgočasno obrežje, široko močvirno ozemlje, nizki, enolični peščeni hribci brez vsakega drevesa, kar seže oko v daljavo, mora človeka duševno ubiti in mu zamoriti zadnjo

iskro dobre volje. Taka je vožnja proti severu. Šele na meji med Alasko in Kanado se je začelo vzdigovati obrežje nekoliko višje, kjer je rastla semtertja kaka breza ali krivi borovci. Iz daljave se je pa čulo votlo bobnenje. »Udarci kladivov, s katerimi razbijajo in kopljejo zlato rudo,« reče misijonar Lotti. »Kmalu vidite zopet svojega sinka, smo že v pristanišču Davson Citi.«

Pripluli so izza ovinka reke in zapazili malo, lepo novo mesto. Kakor bi zrastle vse hiše na en dan iz tal, tako lepo so se vrstile v lepih vrstah in lepo zidane po hribcih navzdol, med nimi so se pa razprostirale prijazne doline, posute s kovino, ki se je blesketala v solnčnih žarkih, kakor čisto zlato. »Glejte, tam je vaš novi dom, najdaljše poslopje, s križem na slemenu, ki se tako lepo blišči v solnčnem svitu,« reče misijonar Lotti usmiljenim sestram. Pokazal je tudi Hribarju misijonarski zavod in pristavil: »Pri nas lahko ostanete, dokler si ne dobite primernega stanovanja. Na mostu pa vidim duhovna; prav tak je kakor misijonar Barnum! In deček pri njem; ali ni vaš sin Martinek?«

»Ne vem,« je dejal Hribar in napenjal syoje oči; in ko je spoznal, da ni ne misijonar, ne njegov sin, se ga je lotil neki strah in obupnost, ki sta ga mučila že večkrat med potjo.

Barnum se v resnici ni bil še vrnil s svojimi Eskimi, dasi so ga pričakovali

Pomiril se je gospod Hribar za nekaj časa in šel takoj k podjetnikom v pisarno ter se jim predstavil kot izučeni vodja in delavec iz Novega Jorka, ki ga je poslal tamošnji agent k njim. Podjetniki so prebrskali in pregledali njegova izpričevala ter našli vse v najlepšem redu. Predno so mu pa odkazali in izročili tako važno mesto, je moral prestati malo izkušnjo kakih štirinajest dni in dokazati svojo sposobnost. Le sreča je bila zanj, da so ga takoj sprejeli in ni imel časa misliti na sina in njegovo vrnitev. Poskušnjo je prav dobro prestal; saj se jim je novi način dobave zlata iz rudnine kvarc veliko bolj obnesel in mnogo več obetal dobička. Podjetniki so takoj nastavili slovenskega rudarja z letno plačo šest tisoč dolarjev in mu jo obljubili v primeri z večjim dobičkom izdatno zvišati.

Gospod Hribar je pa le mislil, kako bi vse to poročal svoji ženi v Novi Jork. Kaj pa naj piše o Martinu? Ne, s pismom je moral počakati in ne mučiti materinega srca z skrbmi, ki tarejo njega samega. Tudi misijonarji sami so bili zelo vznemirjeni, ker se njih brat Barnum ne vrne toliko časa; zlasti pa, ko so začuli vest, da se je na deročih vodah pri slapovih ponesrečilo več popotnikov, in da so našli več

mrtvecev ob izlivu reke v Labarsko jezero.

Skoraj popolnoma so bili že obupali misijonarji v zavodu, kar se nenadoma vrne Barnum s svojimi Eskimi. Z žalostnim srcem je šel k Hribarju in mu poročal o nesreči, ki je zadela njegovega sina Martina, ter z naglasom povdarjal dečkov nedolžnost in ljubezen do sovražnika. »Martinek je pravi angelj; vso pot sem ga opazoval in izprevidel, da je blag in plemenit deček. Zjutraj pred nesrečo je prejel zakrament sv. Rešnjega Telesa in če je umrl, se veseli v nebesih; saj je umrl iz ljubezni do svojega sovražnika. Drugače vas ne morem tolažiti, dragi prijatelj, kakor z besedami, ki mi jih je govoril Eskimo, ko sem ga povpraševal po dečku, rekoč: »Če je umrl, se gotovo že veseli v nebesih vsemogočnega Boga. In kaj mu želite še kaj boljšega?«

Ko se je Hribar nekoliko umiril, mu poda misijonar svetinjo Martinovega rožnega venca. Oče jo iskreno poljubi in prištavi: »Vsaj nekaj v spomin na dobrega otroka. Pošljem jo njegovi materi v tolažbo in spomin na žalostni konec ubogega in pridnega sina.«

Gospod misijonar mu pa svetuje počakati še s pismom; ne smemo precej obupati. Hribar pa zmaje z glavo in reče: »Martinek je gotovo mrtev. Če ni utonil,

je pa moral v puštinji in nepoznanih gozdih že zdavnaj lakote poginiti. Vendar pa na vašo željo počakam še s pismom.«

Hribar le brzojavi svoji ženi in ji sporoči: »Srečno došli, tudi že dobil dobro službo. Pismo sledi.« Toda gospa Hribar je morala čakati dolgo časa na moževo pismo.

13. Eskimova poročila.

Nagnilo se je leto in bližalo h koncu. Iz bližnjega ledenega morja so se začele vzdigovati sive megle, zavijati vso Alasko v svoje mrzlo okrilje, in že so prinašale prve kosmiče belega snega; toda o izgubljenih še nikakega poročila, nobene vesti. Po končanem delu v tovarni se vsede gospod Hribar v svoji sobici za mizo, ter napiše pri slabo goreči svetilki malo pisemce, v katerem poroča nesrečno smrt sinka Martinka svoji ženi v Novi Jork. Nekdo potrka na vrata in na odziv vstopi gospod misijonar Barnum z

»Poročilo o Martinu?« vpraša zvedavo Hribar, odloži pero in opazuje vselega misijonarja.

»Hvala Bogu, še je živ!« mu zadoni nasproti. »Z božjo pomočjo ga zopet lahko vidite prav v kratkem času.«

»Ali ga še ni, se ni še povrnil?« obsipa z vprašanji Hribar prišleca. »Za božjo voljo, kje pa je v tej strašni zimi?«

»Ne bo zmrznil, ne!« mu odgovori misijonar, »saj je na gorkem v družbi malih Eskimov, ki se že znajo varovati in braniti mraza, kajne, Eskimo?«

Eskimo se prijazno nasmehne in reče: »V hiši mojega očeta je bilo in bo vedno gorko. Tudi Martinek ne bo prezebel in zmrznil, dokler ostane v topli sobi. Zdrav je, dobro se počuti in te pozdravlja,« stegne roko in mu poda zavitek z dvanajstimi kosi zlate rude v orehovi debelosti.

Hlastno zgrabi Hribar zavitek v vrednosti več tisoč dolarjev, ga postavi vstran in vpraša poln skrbi rekoč: »Kje je deček? Zakaj ga nisi pripeljal s seboj, če je zdrav? in kako se je rešil iz deročih vodâ?«

S takimi in enakimi vprašanji obsipa skrbni oče malega Eskima, in gospod Bar-num reče: »Za vrstjo povej vse, kako si rešil svojega varovanca, in kaj se mu je pripetilo pozneje, jaz pa hočem biti vajin tolmač.«

Sedli so krog gorke peči in Eskimo začne praviti: »Čoln se je prevrnil in padli smo v reko. Predno pa je nas zgrabila deroča voda, sem prijel z levico suknjo našega malega očeta, se krepko zasukal in prišel na skalo, na kateri je čepel mož z zavezanim nosom, ter se tako rešil deročih valov. In dobro je bilo. Posadil sem dečka na skalo, zlezal še sam iz vode in hitel ž njim k možu z zavezanim

nosom. O gospod, skrajni čas je bil; mali oče se je bil napil toliko vode, da sem gotovo mislil, da ga je že zapustila duša in se preselila v večnost; a se je vrnila nazaj vsled mojega klicanja, tarnanja in jočanja. Ko je spregledal, odprl oči in začel dihati, sem se šele upal ozreti in pogledati okolu, Toda čolna in mojih bratov ni bilo nikjer več; mož na skali pa je obupaval. „Vsi trije poginemo lakote tukaj!“ je vpil, in bi bil planil v vodo, da mu ni prigovarjal mali oče in ga tudi prepričal rekoč: „Ne skočiš v vodo, pač pa v peklenski ogenj!“ katerega se je pa mož zbal. Tako mu je govoril mali oče in še veliko več, kar pa nisem razumel, ter ga končno pripravil, da sta skupno molila k velikemu Gospodu ali vsaj poslušal je, kako lepo je molil deček. Jaz pa sem v tem premišljeval, kje in kako bi se dobilo kaj jesti. Ozrem se proti skalnatemu več sto metrov visokemu obrežju in zagledam v mirni in ne preveč globoki vodi mnogo kamenja. Plaval sem do njih, privzdignil vsakega posebej, ker niso bili veliki, previdno segel zdolaj z roko in nisem se motil — nalovil sem mnogo velikih, lepih rakov. Ščipali so me, a jaz sem se smejal, ker sem vedel, da lakota ščiplje veliko huje; in kako debeli so bili! Mož z nami je hkratu snedel kar tri; mali oče jih pa ni hotel jesti v začetku in gledal je postrani, ko se je pa začela

oglašati lakota, jih je jedel s slastjo kakor jaz. V veliki razpoki bližnje skale sem zapazil mnogo ptičjih gnezd. Splezal sem v razpoko in našel mnogo jajc in mladičev, katere sem tudi nesel belokožcema ter nas tako otel pogina radi lakote vsaj za nekaj časa; nadjali smo se pa vedno, da pride nazaj gospod črnosuknjež z Eskimi in nas rešijo.«

»Saj smo tudi prišli, a šele po treh dneh,« reče misijonar, »in Eskimo z mojima prijateljema je bil že zletel in odšel; in kako vendar?«

»Pot mi je pokazal neki ptič. Ko sem drugi dan zopet splezal v razpoko, se mi posreči ujeti nekega ptiča, ki je imel svoje gnezdo prav daleč notri v votlini v temnem kotu. Toda ptič mi je ušel. Gledal sem za njim, ko je letel še globlje v votlino med skalami, in zapazil precej široko špranjo, ki se mi je zdela širja z vsakim korakom. Tako tavam po temi in tipljem z rokami, kar se mi zasveti v daljavi; pod menoj pa je šumela deroča voda.«

»Mora že biti velikanska skala, v katere sredo se je zajedla voda, jo v teku časa popolnoma prevotlila in si napravila pod njo strugo. Takih skal s predori, po katerih teče voda, je vse polno v onih vodah,« pristavi misijonar.

»Prosim, naprej!« sili Hribar. »In po tej votlini ste se rešili?«

»Šel sem naprej in votlina je postajala prostornejša in svitlejša. Vrnil sem se k belokožcema in jima povedal vse. Da nisem našel v votlini izhoda, pa bi bili nas našli na otoku, pri katerem smo se zvrnili. Toda mož in deček nista prej mirovala, da smo šli. Pomagal sem jima splezati do gnezd in šli smo skozi razne špranje v votlino iz votline pa na suho. Da bi bili Eskimi, ki so z vami nas iskali, malo pozornejši, bi lahko zapazili v votlini razna znamenja, ki sem jih nalašč zapustil in razsipal«.

»Kje smo si pa mislili, da je mogoče priti skozi votlino tako velikanske skale, po kateri ste se rešili?« mu odvrne misijonar.

»Veliki Gospod je tako hotel in želel,« nadaljuje Eskimo. »Zunaj votline v temnih gozdih, tam se nam je godilo! Hoteli smo ob reki čez velikansko skalovje naprej, a obslabel je nam naš mož, legel v senco nekega drevesa in rekel, da ne more več naprej. Meni je bilo malo mar zanj in rad bi ga bil pustil obležati ter prišel z malim očetom pravočasno do velikega jezera, kjer ste nas pričakovali. A Martinek ni nikakor dovolil, da bi zapustila moža, ki v osamelosti gotovo obupa. Ostala sva pri njem in tolažil ga je z besedami, katere sem že večkrat slišal govoriti gospoda črnosukneža. Ni ga motilo

bolnikovo mrmranje, ne zadrževal smrad iz rane njegovega nosu, da bi mu ne stregel, ostal pri njem in zanj skrbel; veliki Gospod ga je obdaroval res z dobrim in plemenitim srcem, kakor gospoda črnosukneža.«

Ganilo je Hribarja Eskimovo pripovedovanje. Gospod Barnum mu poda roko in mu častita, da ima tako dobrega sina, in vpraša Eskima: »In ste ostali do- slej v gozdu?«

»Vsi bi bili morali poginiti od lakote,« nadaljuje Eskimo, »našel sem samo nekaj jagod, in bi bili prav gotovo, da nisem našel sledu svojih bratov, jim sledil in prišel do njih koč, pri nekem gorskem jezeru, kjer so spravljali suhe ribe, ki jih suše v letnem času na solncu za zimo.«

»Nisem mislil, da tvoji bratje prodirajo tako daleč proti jugu,« reče misionar.

»Navadno ne gredo tako daleč; a navdahnili jih je veliki Gospod za tako daljavo, da so rešili nas. Ko sem jim povedal, kako dober je mali oče, da mi je rešil življenje, so šli z menoj in ga na ramah nesli v svoje koč; tudi moža z smrdljivo rano na nosu so se usmilili, ker jih je močno prosil. In ko smo prišli v koč, je mali oče tako močno zbolel, da ni mogel jesti rib ne kuhanih ne pečenih. Kako sem žaloval, prosil sem velikega Gospoda, in de-

ček je zopet ozdravel. Nato mi pa reče: »Eskimo, pojdi v smeri potoka in reke in prideš v deželo zlata h gospodu črnosuknežu in poročaj mu o meni; gospod pa pove očetu, ki se bo zelo razveselil in takoj poslal ljudi z nosili po mene.«

»Izpolnil sem mu željo, šel, in sedaj sem tu. Padlo pa je veliko snega izpod neba in zamedlo pot do jezera, ki ga ne najdemo, dokler ne skopni sneg. Prav nič pa ni treba skrbeti za dečka; na toplem je v votlini Rjavega Salma in ima dosti rib.«

In v resnici ni kazalo nič družega. Več tednov je vršelo s snegom, in nihče si ni upal izpod strehe. Nastopila je mrzla zima in toplomer je kazal 40 stopinj pod ničlo ter je zavladala večmesečna polarna ali severna noč. Seveda bi bilo nes pametno ob takem času, v takem mrazu zapustiti gorko izbo in tavati po pustinjah Elijskih gora. »In tako zna trajati šest ali sedem mesecev, predno skopni sneg in moremo v gorovje,« je vzdihoval Hribar v topli sobi. »Bog ve, kako se godi mojemu sinu Martinku v družbi malih Eskimov?«

14. Poplačana potrpežljivost.

Počasi so potekali dnevi Martinku; cela večnost so mu bili. Mislil je namreč, da se vrne Eskimo z nosači in očetom še pred zimo h gorskemu jezeru. Toda pot v

mesto Davson Citi je bila veliko daljša, kakor si je mislil. Ni se vrnil Eskimo in nastopila je mrzla zima. Sama bela odeja, kar so pregledale oči; tako snežiti še v svojem življenju ni videl. »Če jih je zalotilo to vreme na potu, pa so izgubljeni vsi,« reče Martinek gospodu Brovnu, in oba sta zrla zamišljeno, skoraj obupano v sneg.

»Izgubljen sem tako ali tako,« reče mrmraje Brovne; »ti preživiš zimo in gotovo prideš še v Klondike — a jaz nikdar.«

Že zdavnaj so ostavili Eskimi kočje iz drogov in lubja, v katerih so stanovali v letnem času ter se preselili v podzemeljske votline. Skopali so jih globoko v zemljo in samo del strehe, kjer je bila luknja, skozi katero je odhajal dim, je gledal izpod zemlje. Vso ostalo streho pa so zadelali z mahom, pokrili jo z listjem, mahom in snegom, ter se tako zavarovali pred neznosnim mrazom. V votlini sami so si postlali z mahom in kožuhi in ob stenah postavili nizke klopi, na katerih so ležali drug poleg drugega. Napravili so si tudi vrata, skozi katera so prišli v ozek hodnik in odtod na prosto. In prav dobro so jih zadelali, tudi vsako špranjo in razpoko, da se dobro zavarujejo in ubranijo hudega mraza. Možje so ležali skupaj v prostorni votlini »kašga« imenovani; žene, otroci in bolniki pa v manjših luknjah, »barabora« po imenu.

Sprva je poglavar te naselbine povabil naša dva gosta, Martinka in gospoda Brovna, k sebi v »kašgo«. A nista mogla vztrpeti in dihati okuženega in spridenega zraka. »Raje zmrzujem in poginem na prostem, kakor da živim v tem smradu,« reče Brovne. Pa tudi Eskimom ni nič kaj prijetno dišala njegova rana na nosu; smrdela je kot kuga. Zato jima je pripravil stanovanje v posebni luknji, kjer sta ležala sama zavita v gorke kožuhe in zrla v prasketajoči ogenj ali v svetilko z izmahu zvitim stenjem, od katere je prihajalo več dima in smradu, kakor pa razsvetljave.

Brovne si je želel smrti. Bolečina na nosu ni hotela nikakor prenehati in povrh še taka luknja za bivališče. »Zakaj sem všel?« je tožil. »Slabeje bi se mi pač ne moglo goditi, če bi bil obsojen tudi v smrt!« Velika dečkova ljubezen in usmiljenost sta našli pot do njegovega srca in močno vplivali nanj. Začel je moliti z dečkom, o čemur prej še slišati ni hotel, in končno molil že sam glasno očenaš. V samoti zapuščen in pozabljen od vsega sveta, je premišljeval svoje življenje in se začel kesati svojih grehov.

»Dobro me obiskuje Bog s kaznijo, čeprav nisem grešil tako hudo, kakor misliš ti,« reče Brovne nekega dne dečku. »V Novem Jorku nisem zažgal hiše jaz, in

tudi ne vem, kako je nastal ogenj. Ker sem pa imel hišo takrat zavarovano in je letel ves sum name, sem pobegnil. Bal sem se ljudstva, ki bi me bilo gotovo pobilo in umorilo, še predno bi me mogli sodniki zaslišati.«

Povpraševal je dečka, more li zadobiti pri Bogu odpuščanja svojih grehov, ki mu je pravil o dobrem pastirju, križanem Jezusu in spokorjenem razbojniku ter mu končno molil očitno spoved in kesanje naprej, on pa, za njim.

»Prav dober človek si, Martinek,« mu reče drugikrat. »Moja rana je neznosna, in sam komaj prenašam nje smrad, in ti ostaneš še vedno pri meni, da mi strežeš, dasi te je že Eskimo silil in hotel odpeljati s seboj k očetu.«

»Ali naj vas pustim v tako obupnem stanu?« mu odvrne deček.

Bolnik je slabel z vsakim dnem, in že sam čutil trkati smrt na vrata njegovega življenja. Razodel se je Martinku; potegnil iz žepa svoje suknje na prsih zavitek, skrbno zavit v kavčuk, in rekel: »Tu je vse moje premoženje in podarim ti ga. Od tega izplačaj mojim upnikom po mojem zastopniku, državnem pravdniku v Novem Jorku vsote, ki so mi jih posodili, in vendar ti ostane še toliko, da si še prav bogat mož. Plačaj pa tudi par maš gospodu misijonarju, ko prideš k njemu v Klondike,

ki naj jih opravi za menoj prej ko mogoče.«

Par ur pozneje in izdihnil je svojo dušo spokorjeni grešnik.

»Gospod, daj mu večni mir in pokoj,« je molil deček, »in večna luč naj mu sveti!«

Martinek je ostal sam in prisiljen je bil bivati v kašgi v sredini malih Eskimov, kjer sta gospodarila smrad in nesnaga, ter ga skoro uničila do cela. Tudi se ni mogel privaditi njihovi hrani, in če ni dobil košček sveže ali suhe ribe, je trpel rajši lakoto, dasi mu je stregel poglavar, Rjavi Salm, s čimur mu je le mogel. Eskimi so ga vzljubili, mu odkazali najugodnejši prostor blizu ognja, ga učili svojega jezika, ki se ga je prav kmalu toliko priučil, da jim je mogel govoriti o Bogu in Jezusu Kristusu. Bili so namreč sami pogani, polni praznoverja in vraž; in vendar so ga radi poslušali in pripravil jih je že tako daleč, da so bili voljni in pripravljeni sprejeti krščansko vero.

V lepem in ugodnem vremenu so zapustili Eskimi smradljiva, nesnažna stanovanja in Martin je šel ž njimi. Hodili so na jezero, prebili led, postavili zavetišča iz snega krog lukenj, in zaviti v kožuhe čakali po več ur mirno pri luknjah na plen z bodalom v roki. Pomolela je nedolžna riba glavo pri luknji, da se nasrka sve-

žega zraka, a v hipu jo je nabodel Eskimo, potegnil iz vode, in reva se je vila in premetavala po ledu. Prijetna zabava jim je bil ribji lov v mrzlem zimskem času. Martin pa je z začudenjem opazoval spremenjajočo se severno luč na nebesnih prostorih. Videl jo je zvito kakor velikansko kačo, drugič kakor raznobarveno preprogo viseti izpod neba, katere žarki so se polagoma spoprijemali sredi neba v velikansko krono. To se je bliščalo in žarilo. Rudeči, beli, rumeni in zeleni žarki so se svetili in odbijali na ledeni skorji zmrzlega snega po hribih, gorah in dolinah. »Kako velik si, o Gospod!« je vzkliknil Martinek nehote, »in kako mora biti še v nebesih lepo, ko je že tu na zemlji vse tako krasno!«

Zaveli in zapihali so polagoma topli vetrovi in topili sneg. Led je razpokal, potoki so narastli in Eskimi so se preselili iz zimskih votlin v poletne kočice. V Martinkovem srcu pa je vzplamtela znova sladka nada, sniti se z očetom v najkrajšem času. Vsak dan je pohitel na hrib, s katerega je gledal daleč v dolino. po kateri se je vila mogočna reka River imenovana, in koder se je moral vrniti Eskimo, ki ga je poslal k očetu in misijonarju. Obupaval je že in mislil, da je doletela Eskima med potjo kaka nesreča. Še tri dni čakam, in če ne pride nihče, prosim gla-

varja Salma za nekaj ljudi, ki me spremlijo v Klondike; tako se je bil odločil.

Ni še potekel rok treh dni, kar pridejo gospod misijonar Barnum, glavar Mufijo in še cela tropa Eskimov. Misijonar je nameraval ljudi in rod glavarja Salma pridobiti za sveto vero, v kateri jih je pa že Martinek prav dobro podučil. Kakšno veselje jim je polnilo srca, se ne da popisati. »Kako se te bo razveselil oče!« reče misijonar dečku. »Zdrav in vesel je, pa tudi mati in sestra sta zdravi, tako poročati iz Novega Jorka. Podjetniki mu pa niso hoteli dati dopusta, in zato ni mogel z nami; saj po preteku enega tedna smo že pri njem.«

Martinek je pravil gospodu o Brovnovi smrti in mu pokazal denarnico in zavitek z bankovci in raznimi listinami. Misijonar je pregledal in preiskal ter rekel: »Vse to izročimo tvojemu očetu in poštenemu pravniku. Kakor vidim, ti še ostane toliko, da si bogataš in svoje študije prav lahko dokončaš. Božja volja je bila in našel si v resnici veliko zlata; morda si tudi rešil dušo gospoda Brovna večnega pogubljenja in otel nevednosti uboge Eskime, ter jim posvetil z lučjo prave in svete vere. Hvalimo Boga za toliko dobrot in tako dober izid in konec.«

Teden pozneje sta se sešla z nepopisnim veseljem z očetom in nekaj dni nato

že plula na ladji Vala proti mestu San Francisko in odtam proti Novem Jorku. Gospod Hribar si ni upal prebiti in preživeti še grozne zime z dečkom na severu v deželi zlata. Pa saj mu tudi ni bilo treba; denarja je ostalo toliko, ko je bilo že vse v redu, in razni mali dolgovi poplačani, da je bil Martinek po vsej pravici milijonar.

»Vrnem se z vso družino na Slovensko v svojo domovino,« reče Hribar gospodu misijonarju ob slovesu na krovu v pristanišču.

»In če postanem duhovnik,« pristavi Martinek, »pridem in se vrnem zopet k vam.«

»Da je le božja volja,« reče misijonar in steguje roko za odhajajočo ladjo v slovo, dokler ne izgine izpred oči, z tropo Eskimov, ki so prihiteli k slovesu na obrežje, oboroženi z raznim darovanim jim orožjem.

»Gotovo se še vrne mali oče,« reče Eskimo, in si briše solze iz oči, ko mu je izginila ladja v daljavi, »in postane naš črnosuknež ter upam, da še veliko boljši kakor gospod!«

»Upam vsaj,« odgovori misijonar, »le prosimo Boga zanj!«

